

Pudasjärven kaupungin kuntakohtainen opiskeluhoitosuunnitelma

Lukuvuosi 2023-2024



Sisällys

1	Johdanto.....	4
2	Opiskeluhuollon tarkoitus.....	5
2.1	Opiskeluhuollon lähtökohdat.....	5
2.2	Kenellä on oikeus opiskeluhooltoon.....	5
2.3	Opiskeluhuollon kokonaisuus.....	5
2.4	Yhteisöllinen opiskeluhoolto.....	6
2.5	Yksilökohtainen opiskeluhoolto.....	6
2.6	Toimintamalli yksilökohtaiseen opiskeluhooltoalaveriin.....	7
3	Koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointi alueen roolit opiskeluhoollon toteuttamisessa.....	9
3.1	Opiskeluhoollon kuraattori – ja psykologinpalvelut.....	9
3.2	Ohjautuminen koulupsykologin palveluihin.....	9
3.3	Koulu – ja opiskeluterveydenhuolto.....	10
3.4	Oppilaitoksen työntekijän yhteydenotto opiskeluhoolltopalveluiden saamiseksi.....	10
3.5	Opiskeluhoollon yhteystiedot.....	11
4	Opiskeluhoollon suunnitelmat.....	11
4.1	Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelma.....	11
4.2	Alueellinen opiskeluhoolltosuunnitelma.....	12
5	Yhteistyöryhmät.....	12
5.1	Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä.....	12
5.2	Koulutuksen järjestäjäkohtaiset ja oppilaitoskohtaiset ryhmät.....	12
5.2.1	Opiskeluhoollon ohjausryhmä.....	12
5.2.2	Koulukohtainen opiskeluhoolltoryhmä.....	13
6	Opiskeluhoollon toteutuminen ja arvio resurssien riittävydestä.....	13
6.1	Resurssien arviointi lukuvuonna 2023-2024.....	13
7	Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi.....	16
7.1	Ennaltaehkäisevää yhteisöllisen opiskeluhoollon toiminta.....	16
8	Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa.....	18
8.1	Yhteistyö huoltajien kanssa.....	18
8.2	Yhteistyö sosiaalihoollon kanssa.....	19
8.2.1	Ohjautuminen mielenterveyspalveluihin.....	19
8.2.2	Ohjautuminen sosiaali- ja lastensuojelupalveluihin.....	19
9	Opiskeluhoollon ja koulutyöhön liittyviä yhteisiä käytänteitä.....	21
9.1	Poissaolojen ennaltaehkäisy, puuttuminen ja toimenpiteet.....	21
9.1.1	Toimintamalli.....	21
9.1.2	Yhteistyö sosiaalihoollon kanssa.....	23
9.1.3	Apua huolipoissaolojen arviointiin.....	24

9.1.4	Arviointivälineitä oppilaan poissaoloihin ja koulunkäyntiin liittyen	24
9.1.5	Toimintamalli opiskeluhoitopalaveriin	25
9.1.6	Vahva opiskeluhoollollinen tuki	25
9.2	Yhteistyö sairaalakoulun kanssa	25
9.3	Muu monialainen yhteistyö	26
10	Oppimisen tuki	26
10.1	Ohjaus kolmiportaiseen tukeen	26
10.2	Siirtyminen pienryhmän tukeen	26
10.3	Nivellys esiopetukseen	27
10.4	Nivellys ensimmäiselle luokalle	27
10.5	Nivellys yläluokille	28
10.6	Nivellys toiselle asteelle	28
11	Opetuksen järjestämiseen liittyviä toimintamalleja ja suunnitelmia	29
11.1	Järjestyssäännöt	29
11.2	Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	30
11.3	Väkivaltaan puuttuminen	33
11.4	Kiva koulu	34
11.5	Koulukiusaamiseen puuttumisen malli Pudasjärvellä	35
11.6	Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi seksuaaliselta häirinnältä	37
11.7	Kriisisuunnitelma	39
11.8	Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	39
11.9	Koulukuljetusta koskevat ohjeet	40
11.10	Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö	40
11.11	Move!	41
11.12	Liikkuva koulu	41
12	JOPO-toiminta	41
13	Koulun oikeus ojennus- ja kurinpitotoimiin	43
13.1	Yleiset periaatteet	43
13.2	Ojentamis- ja turvaamistoimenpiteet	44
13.3	Kurinpitorangeistukset	47

1 Johdanto

Tässä opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan, miten Pudasjärvellä toteutetaan yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä, miten yksilökohtaista tukea järjestetään, miten oppilaiden, opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja yhteistyötahojen kanssa tehdään yhteistyötä.

Opiskeluhoitosuunnitelmassa linjataan myös toimintatavat kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan sekä kriisitilanteiden varalle. Tämä suunnitelma korvaa aiemmat koulu- ja oppilaitoskohtaiset suunnitelmat ja opiskeluhoollon osuuden opetussuunnitelmassa.

Suunnitelma sisältää myös oppimisen tukeen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvät toimenpiteet, jotka on kuvattu myös Pudasjärven kaupungin opetussuunnitelmassa.

Tämä opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu yhteistyössä koulujen ja opiskeluhoito-palvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelma koskee perusopetusta, lukio-opetusta sekä aikuisten perusopetusta.

Opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä, joka päivittää suunnitelman lukuvuosittain erityisopetuksen koordinaattori johdolla.

2 Opiskeluhoollon tarkoitus

2.1 Opiskeluhoollon lähtökohdat

Opiskeluhoollon ensisijaisena tarkoituksena on edistää opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia, oppimista ja osallisuutta sekä ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä. Kunnilla ja muilla koulutuksen järjestäjillä sekä hyvinvointialueella on omat roolinsa opiskeluhoollon järjestämisessä. Opiskeluhoolto on kokonaisuus, joka edellyttää toimijoiden yhteistyötä. Tavoitteena on tunnistaa opiskelijoiden tuen tarpeet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja järjestää tukea oikea-aikaisesti sitä tarvitseville. Tarkoituksena on edistää myös opiskeluyhteisön ja ympäristön hyvinvointia, terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Tätä tarkoitusta toteutetaan ensisijaisesti yhteisöllisen opiskeluhoollon keinoin.

Opiskeluhoolto on matalan kynnyksen palvelua lapsille, oppilaille ja opiskelijoille, jotka opiskelevat esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Opiskelija- sanaa käytetään myös esiopetuksessa olevasta lapsesta ja perusopetuksen oppilaasta. Myös esiopetusyksiköstä ja koulusta käytetään yhteistä käsitettä oppilaitos.

Opiskeluhoollosta säädetään erillisellä lailla oppilas- ja opiskelijahuollosta (1287/2013). Lain tavoitteena on turvata oppilaiden tarvitsemien oppilashuoltopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu. Hyvinvointi alueiden käynnistyessä 1.1.2023 lakiin on tehty muutoksia (377/2022).

Laki vahvistaa oppilashuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä. Oppilashuolto kytkeytyy lastensuojelulain mukaiseen kunnan hyvinvointi suunnitelmaan ja perustuu oppilashuoltotarpeen arviointiin. Laki määrittelee tarkemmin eri tasoilla toimivien oppilashuoltoryhmien toimintaa (alueellinen opiskeluhooltoryhmä, kunnan ohjausryhmä, koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä sekä yksilökohtainen asiantuntijaryhmä), niiden tehtävät sekä niille nimetyt vastuuhenkilöt. Monialainen yhteistyö on kaikilla tasoilla tärkeää. Lisäksi laki määrittelee koulutuksen järjestäjän ja koulujen omavalvonnan.

2.2 Kenellä on oikeus opiskeluhooltoon

Opiskeluhoollon lähtökohdanna on tukea oppilaan ja huoltajan osallisuutta ja kuulluksi tuleamista. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa huomioon ottaen oppilaan ikä ja edellytykset. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. Avoimuuden, luottamuksellisuuden sekä oppilaaseen ja huoltajaan kunnioittavan suhtautumisen periaatteet ohjaavat opiskeluhoolltotyötä.

Jokaisella opiskelijalla on oikeus opiskeluhooltoon, jos hän on

- perusopetuslain mukaisessa opetuksessa kuten esi -ja perusopetuksessa, aikuisten perusopetuksessa tai valmistavassa opetuksessa
- lukiokoulutuksessa
- perustutkintokoulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään (TELMÄ) valmistavassa koulutuksessa
- tutkintokoulutukseen valmentavassa (TUVA) koulutuksessa olevat opiskelijat (elokuusta 2022 alkaen)
- kansanopistojen oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa (opistovuosi)
- oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa maahanmuuttajille järjestettävässä koulutuksessa
- lukio-opintoja aikuisten opetussuunnitelman mukaisessa koulutuksessa opiskelevana oppivelvollisena opiskelijana tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (5 § 3 mom.) tarkoitettussa ammattitutkintokoulutusta opiskelevana oppivelvollisena opiskelijana.
- Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin myös opiskeluterveydenhuoltoon oikeutetuista oppilaitosten opiskelijoista

2.3 Opiskeluhoollon kokonaisuus

Opiskeluhoolto jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Opiskeluhoolltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoolltona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiseen yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.



Lähde: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoito>

Vuoden 2023 alusta opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen sekä hyvinvointialueen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä. Hyvinvointialueen suunnitelma laaditaan lukuvuoden 2023- 2024 aikana.

2.4 Yhteisöllinen opiskeluhoito

Yhteisöllinen opiskeluhoito on monipuolinen kokonaisuus. Sillä tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttavat kaikki oppilaitosten arjessa. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista. Myös yksilökohtaisia opiskeluhoitopalveluja antava henkilöstö, eli kuraattorit ja psykologit sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ammattilaiset, osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhoiton kehittämiseen osana työtehtäviään.

Hyvinvointia edistävä yhteisöllinen opiskeluhoito **kohdistuu koko opiskeluyhteisöön**, mutta työtä voidaan myös kohdentaa tietyille luokka-asteille tai ryhmille, esimerkiksi koulun aloittamis- tai päätösvaiheeseen tai tunnistetun ryhmään liittyvän ongelman perusteella.

Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö koostuu muun muassa seuraavista asioista:

- vuorovaikutustaitojen ja mielenterveyden edistäminen
- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisy
- opintojen etenemien edistäminen
- koulutyön ja opintojen järjestäminen hyvinvointia tukevasti
- opiskelijoiden osallisuuden vahvistaminen
- terveyttä ja hyvinvointia edistävien elintapojen tukeminen
- ympäristön terveellisyys ja turvallisuus
- yhteistoiminta oppilaitoksen ulkopuolelle
- huoltajien osallisuuden vahvistaminen

Pudasjärven kaupungin yhteisöllisen opiskeluhoiton tavoitteet ovat lukuvuodelle 2023- 2024 päätetty opiskeluhoiton ohjausryhmässä seuraavasti:

- Kiva - koulutoiminnan näkyväksi tekeminen
- Liikkuva koulu – toiminnan näkyväksi tekeminen
- Kouluruokailun kehittäminen
- Kerhotoiminnan vahvistaminen
- Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden lisääminen

Koulut voivat ottaa myös omia koulukohtaisia yhteisöllisen opiskeluhoiton tavoitteita.

2.5 Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia oppilashuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuolto, opiskeluhoiton psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhoito. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §) Yksilökohtaisen opiskeluhoiton tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoitossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §)

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa ovat yksittäiselle oppilaalle ja opiskelijalle annettavat

- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä esiopetuksen ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut
- opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalvelut,
- yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä toteutettava yksilökohtainen opiskeluhoito sekä
- oppilas- ja opiskelijahuoltolain 10 §:ssä tarkoitetut koulutuksen järjestäjän järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa suostumukseen.

2.6 Toimintamalli yksilökohtaiseen opiskeluhoitopalaveriin

Kun opettajalla tai muulla koulun henkilöstöllä herää huoli oppilaasta, hänen velvollisuutensa on olla yhteydessä oppilaaseen ja tarvittaessa huoltajaan.

Opettajan tai muun henkilön on velvollisuus **yhdessä oppilaan kanssa** ottaa yhteys tarpeen mukaan johonkin oppilashuollon toimijaan ja luovuttaa hänelle kaikki asiaa koskeva tieto. Vakavassa tilanteessa opettajalla on oikeus viedä asia suoraan kuraattorille tai psykologille. Oppilasta tulee informoida asiasta.

Mikäli asia vaatii, niin kootaan yksittäisen opiskelijan asiaa käsittelemään monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseniksi vain opiskelijan, tai jos hänellä ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Ryhmään kuuluu käsiteltävän asian mukaan joitakin seuraavista opiskeluhoitoa toteuttavista henkilöistä: luokanopettaja/ luokanvalvoja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja tai erityisopettaja

- Oppilaalla on oikeus saada tukea koulunkäyntiinsä opiskeluhoillon henkilöstöltä
- Oppilaalla on oikeus saada psykologin tai kuraattorin keskusteluapua viimeistään seitsemäntenä työpäivänä.
- Kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana päivänä. Huoltaja ei voi kieltää opiskeluhoillon palveluja.
- Oppilaalla on oikeus päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta
- Oppilaan on osallistuttava perusopetuslain mukaisesti järjestettyyn perusopetukseen.

Luokanvalvoja / luokanopettaja koulun työntekijä, jolla huoli herää

- velvollisuus on ottaa puheeksi huolensa oppilaalle
- arvioi opiskeluhoillon tuen tarpeen
 - tarvittaessa ottaa yhteyden opiskeluhoillon palveluun yhdessä oppilaan kanssa
 - pyytää tarvittavat luvan asianosaisilta ja sen jälkeen kokoaa monialaisen asiantuntijaryhmän

Huoltaja

- Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua
- Huoltajan velvollisuus on ilmoittaa luokanvalvojalle / luokanopettajalle lapsen/nuoren koulunkäyntiin vaikuttavista asioista

Kouluterveydenhoitaja / Koululääkäri

- tekee kaikille ikäkausitarkastukset ja laajat tarkastukset 1lk, 5lk, 8lk (koululääkäri)
- on terveydenhuollon asiantuntija koulussa
- linkki erikoissairaanhoidon
- jatkohoitoon ohjaus
- kokoaa tarvittaessa asiantuntijaryhmän

Kuraattori

- tekee oppilas-, huoltaja-, ryhmä- ja luokkatason työtä
- sosiaalityön asiantuntija
- voi olla mukana nivelvaiheen siirtotietokeskustelussa
- kokoaa tarvittaessa asiantuntijaryhmän

Psykologi

- edistää ja tukee lapsen/nuoren yksilöllistä oppimista ja mielenterveyttä
- tekee tarvittaessa tutkimuksia, arviointia ja lausuntoja
- ohjaa jatkotutkimuksiin

- kokoaa tarvittaessa asiantuntijaryhmän

Asiantuntijaryhmät käsittelevät oppilaan hyvin- ja pahoinvointiin liittyviä asioita. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoollotkertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Jos kasvatustieteiden tai vanhempainvarttien keskusteluissa nousee esille oppilaan hyvin- ja pahoinvointiin liittyviä asioita, niitä voidaan käsitellä moniammatillisesti asiantuntijaryhmissä. Nämä asiat velvoitetaan kirjaamaan opiskeluhoollotkertomukseen.

Opiskeluhoollotkertomuksen kirjaaja on pääsääntöisesti luokanopettaja tai luokanvalvoja. Kirjaaja ilmoittaa pidetyn asiantuntijaryhmän palaverin ajan ja kokouksen koululla sovitulle reksiterinpitäjälle. Oppilashuollotkertomukset kirjataan Wilman tukilehdelle kohtaan Muistiot.

Opiskeluhoollotkertomukset sekä muut opiskeluhoollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoollotrekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Opiskeluhoollotrekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Oppilaan opiskeluhoollollinen tuki kirjataan Wilman tukilehdelle. Tieto kirjataan vain kirjauksena opiskeluhoollollinen tuki. Tämä kirjataan myös, jos huoltaja/ oppilas kieltäytyy opiskeluhoollollisesta tuesta.

Opiskeluhoollotkertomukset eivät siirry toiseen koulun vaan jäävät koulun arkistoon. Jos oppilaalla tulee uudessa koulussa haasteita, niin asioiden käsittely jatkuu uudessa asiantuntijaryhmässä ja sen yhteydessä saadaan tarvittavat tiedot.

Kuvio 1. Ohjaus yksilökohtaiseen opiskeluhoollon

Huoli lapsesta tai nuoresta herää?		
Voinko ratkaista asian?		
Kyllä	En tiedä	Oppilas ja huoltaja eivät halua asiaa käsiteltävän
Työskennelkää yhdessä ja tarvittaessa ohjaus opiskeluhoollon palveluiden piiriin (kuraattori, koulupsykologi ja terveydenhoitaja)	Mieti oppilaan ja huoltajan kanssa, ketä työntekijöitä olisi hyvä ottaa miettimään oppilaan tilannetta ja tarvittavia tukitoimia	Oppilashuollollinen asia, johon tarvitaan huoltajan suostumus
Kirjaa Wilman tukilehdelle tehostettu yhteistyö huoltajan kanssa	Opiskeluhoollollinen asia= moniammatillinen asiantuntijaryhmä (ryhmään pitää kuulua joko kuraattori, koulupsykologi tai terveydenhoitaja)	Konsultoi koulun kuraattoria, joka ohjaa jatkotoimiin
Ota tarvittaessa yhteyttä perhepalveluiden palveluohjaukseen. -puhelimitse tai kirjallisena lastensuojeluilmoitus tai sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto Ohjeet yhteydenottoon löytyvät tästä suunnitelmasta	Pyydä oppilaan/ huoltajan kirjallinen suostumus erillisellä lomakkeella Kirjaa oppilashuollotkertomus Wilman tukilehdelle kohtaan Muistio	Ota tarvittaessa yhteyttä perhepalveluiden palveluohjaukseen. -puhelimitse tai kirjallisena lastensuojeluilmoitus tai sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto Ohjeet yhteydenottoon löytyvät tästä suunnitelmasta
	<u>Sopikaa tilanteen seuranta</u> ja kirjatkaa kenelle tietoja saa välittää	
	Merkitse Wilman tukilehdelle opiskeluhoollollinen tuki	Merkitse Wilman tukilehdelle ehdotettu opiskeluhoollollisista tukea, mutta tukea ei ole otettu vastaan.

Opiskeluhoollotkertomusten säilyttäminen

Oppilashuollotkertomukset arkistoidaan Wilmaan.

3 Koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointi alueen roolit opiskeluhoollon toteuttamisessa

Koulujen, oppilaitosten ja opiskelijoiden arjessa toteutuva opiskeluhoito muodostuu kokonaisuudesta, jossa järjestämisvastuu kuuluu sekä koulutuksen järjestäjälle, että hyvinvointialueelle. Opiskeluhoollon palvelut, eli psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ovat vuoden 2023 alusta lukien hyvinvointialueen järjestämisvastuulla.

3.1 Opiskeluhoollon kuraattori – ja psykologinpalvelut

Opiskelijalla on halutessaan oikeus saada opiskeluhoollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta oppimiseen, hyvinvointiin sekä sosiaalisiin ja psyykkisiin valmiuksiinsa. Psykologi- ja kuraattoripalveluilla myös edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa.

Opiskeluhoollon kuraattorin ja psykologin henkilöstömitoitus on sitova ja lakisääteinen. Yhtä kuraattoria kohden saa olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa. Mitoitus määritellään hyvinvointi alueen tasolla, ei koulu- tai oppilaitoskohtaisesti. Alueelliseen opiskeluhoollon suunnitelmaan sisällytetään suunnitelma opiskeluhoollon palvelujen voimavarojen kohdentamisesta ja se tulee määrittellä yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa.

Opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Hyvinvointi alueen on järjestettävä palvelut ensisijaisesti oppilaitoksessa. Koulutuksen järjestäjän on tarjottava tätä varten soveltuvat tilat oppilaitoksesta tai sen välittömästä läheisyydestä hyvinvointi alueen käyttöön. Hyvinvointi alueen on korvattava tilojen käytöstä aiheutuvat kustannukset koulutuksen järjestäjälle.

Psykologi- ja kuraattoripalvelut tulee lain mukaan järjestää määrääjässä. Silloin kun koulun, oppilaitoksen tai opiskeluhoollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hän ottaa yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan ja huoltajan kanssa tai tiedottaa opiskelijaa ja huoltajaa yhteydenotosta ja antaa tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot (Opl 16 §).

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Pudasjärven kouluilla työskentelee kaksi koulukuraattoria. Kuraattori on tavattavissa eri kouluilla lukuvuosittain päivitetyn suunnitelman mukaisesti sekä erikseen sovittavina ajankohtina. Virka-aikana kuraattorin tavoittaa puhelimitse ja Wilman kautta. Opiskelijan kuraattorikäynnit voivat olla tuen tarpeen mukaan joko yksittäisiä tai säännöllisiä pidempiaikaisia tapaamisia.

Pudasjärven kouluilla työskentelee yksi koulupsykologi. Terveyskeskuspsykologi vastaa 2. asteen opiskelijoiden psykologipalveluista. Psykologien palvelut toteutetaan ajanvarauksella oppilashuoltolain määrittämiin aikarajoihin sitomattomina. Huoltaja ei voi kieltää oppilasta ja opiskelijaa käyttämästä oppilashuoltolaissa tarkoitettuja palveluita (Opl 18 §).

Kuraattorit ja psykologit voivat olla koollekutsujana ja osallistua yksittäistä oppilasta ja opiskelijaa koskevan asian käsittelyyn oppilaskohtaisessa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Kuraattorit ovat koulu- ja oppilaitoskohtaisen oppilashuoltoryhmän jäseniä sekä toinen kuraattoreista on kuntakohtaisen oppilashuollon ohjausryhmän jäsen. Koulupsykologit osallistuvat koulu- ja oppilaitoskohtaiseen oppilashuoltoryhmään sekä oppilashuollon ohjausryhmään kutsuttaessa.

3.2 Ohjautuminen koulupsykologin palveluihin

Ohjautuminen psykologin tukikäynnille

HUOLI HERÄÄ	
Yleinen/ määrittelemätön huoli	Akuuttihuoli <ul style="list-style-type: none">välitön vaaraitsetuhoisuuskäyttäytymisen muutos
Konsultaatiokioski <ul style="list-style-type: none">arvioidaan jatko toimenpiteet	Suora yhteys koulupsykologiin, kuraattoriin tai terveydenhoitajaan
Yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä tarvittaessa	

Ohjautuminen oppimistutkimuksiin

Yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä koulupsykologi mukana	Yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä kuraattori tai kouluterveydenhoitaja mukana	Huoltaja on yhteydessä koulupsykologiin
Yksilökohtaisen oppilashuoltoryhmässä <ul style="list-style-type: none">Koulunkäytinkyvyn arviointiseula tuodaan täytettynä kokoukseenTäytetään lähete psykologin tutkimuksiinKoulupsykologi arvioi, mitä tiedonkeruu lomakkeita annetaan kotiin ja kouluun JOS KOULUPSYKOLOGI EI OLE RYHMÄSSÄ MUKANA <ul style="list-style-type: none">Koulupsykologi toimittaa tiedonkeruulomakkeet myöhemmin kotiin, kun hän on yhteydessä kotiin sekä opettajille koululle Koulupsykologi mukana palaverissa lisäksi: <ul style="list-style-type: none">Tutkimusajat pyritään sopimaan palaverissa		Koulupsykologi arvio tilanteen ja tarvittaessa kutsuu kokoon yksilökohtaisen oppilashuoltoryhmän

Testit:

- NMI: Opettajille 1-6
- Viivi: Vanhemmille
- Keskittymiskysely opettajille
- ADHD RS: opettajille ja vanhemmille

Kyselyt palautetaan kokouksen vastuuhenkilölle, jotka toimittavat ne koulupsykologille sisäisen postin kautta

Erityisopettaja: luki-testit ja matematiikan testi tarvittaessa

Perheneuvolan psykologi vastaa esikoululaisista neuvolan kautta. Toimintamalli on sama, mutta oppilashuoltopalaveriin kutsutaan perheneuvolan psykologi.

3.3 Koulu – ja opiskeluterveydenhuolto

Opiskelijalla on oikeus terveydenhuoltolain mukaiseen koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Koulu- ja opiskeluterveyden huollon palvelut on järjestettävä ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollontuimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. Kouluterveydenhuoltopalvelut toimivat kaikilla kouluilla. Kouluterveydenhoitajia on kolme. Hirsikampuksella toinen terveydenhoitaja on tavoitettavissa joka päivä ja toinen muina päivinä paitsi tiistaisin, jolloin hän on ammattioppilaitoksella. Lakarilla ja sivukylien kouluilla terveydenhoitaja käy sovitun suunnitelman mukaan. Kaikki koulut saavat terveydenhoitajaan yhteyden joka koulupäivä puhelimitse tai Wilman kautta.

Terveydenhoitajat tekevät kouluilla vuosittain laajat tarkastukset 1., 5. ja 8. luokkien oppilaille yhdessä lääkärin ja huoltajien kanssa sekä muille luokille määräaikaistarkastukset. Toisen asteen opiskelijoille tehdään vähintään yksi terveystarkastus. Opettajat antavat laajaan terveystarkastukseen liittyen huoltajan suostumuksella oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia koulussa kuvaavan lomakkeen, josta tietoja kirjataan terveystarkastukseen.

Lisäksi terveydenhoitajien työnkuvaan kuuluu sairausvastaanotto ilman ajanvarausta (Hirsikampuksella terveydenhoitajilla on päivystysajat), ensiapu, rokotukset, terveyskasvatustunnit, hoidon tarpeen arviointi ja ohjaaminen muihin tarvittaviin palveluihin. Terveydenhoitaja osallistuu koulukohtaisiin sekä yksilökohtaisiin oppilashuollon palavereihin sekä kolmen vuoden välein oppilaitosympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastukseen. Yhteistyötä tehdään laajasti koulun muiden yhteistyötahojen kanssa. Terveydenhoitaja osallistuu moniammatillisiin nuorten hyvinvointia tukeviin teemapäiviin; HYVIS ja USE-päiviin sekä vanhempainiltoihin.

Kouluterveydenhoitajan yhteistyötahoja ovat koulukuraattorit, koulupsykologi, MTT, toiminta-, puhe- ja fysioterapia, päivystävä sairaanhoitaja tai lääkäri, hammashoitola, silmälääkäri, laboratorio, äitiys- ja lastenneuvola, perhesuunnitteluneuvola, liikuntaneuvoja, päihdetyöntekijä, sosiaalipalvelut sekä palvelunohjaus. Lääkäriä on mahdollista konsultoida erilaisissa tilanteissa. Koululääkäri osallistuu koululla laajoihin tarkastuksiin. Hänen kauttaan oppilaita ohjautuu erikoissairaanhoitoon tarpeen mukaan myös muuten kuin laajoista tarkastuksista. Kutsuntatarkastukset tehdään yhteistyössä lääkärin ja terveydenhoitajan kesken. Tarvittaessa koululääkäri voi osallistua yksilökohtaiseen oppilashuoltopalaveriin. Terveydenhoitajat ilmoittavat keittiölle oppilaiden erityisruokavaliot. Oppilaan koulupäivän aikaisesta lääkityksestä tehdään tarvittaessa lääkehoitosuunnitelma.

3.4 Oppilaitoksen työntekijän yhteydenotto opiskeluhuoltopalveluiden saamiseksi

Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhuoltopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään, opiskeluhuollon kuraattoriin tai psykologiin yhdessä opiskelijan kanssa. Yhteydenotto tulee siis tehdä viipymättä, kun huoli opiskelijasta herää. Samalla luovutetaan tiedossa olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan aina tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmän kokoa se, jolla huoli herää. Ryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Pienten lasten, esimerkiksi

esiopetusikäisten ja alkuopetuksessa olevien osalta suostumuksen antaa aina huoltaja. Asiantuntijaryhmän on nimettävä keskuudestaan vastuuhenkilö.

Monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelystä laaditaan yksittäistä opiskelijaa koskeva opiskeluhooltokertomus, johon kirjataan opiskelijan tiedot, toteutetut ja suunnitellut opiskeluhoollon toimenpiteet. Opiskeluhoollolain20 § määrittelee tarkemmin, mitä opiskeluhooltokertomukseen kirjataan.

Opiskeluhooltokertomukset liitetään opiskeluhoollon rekisteriin, jota ylläpitää koulutuksen järjestäjä. Monialaisen asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön tulee huolehtia, että opiskelijan tiedot ja hänen tukemiseensa liittyvät toimenpiteet kirjataan opiskeluhooltokertomukseen.

Opiskeluhoollon palvelujen eli kuraattori- ja psykologipalvelujen sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon asiakas- ja potilaskirjaukset tehdään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmiin. Asiakas- ja potilastietojen rekisterienpitäjänä toimii hyvinvointialue.

3.5 Opiskeluhoollon yhteystiedot

Erityisopetuksen koordinaattori ja oppilashuollon yhdyshenkilö Sari Poropudas sari.poropudas@pudasjarvi.fi puhelin 0408266464				
Koulukuraattori Maarit Kokko maarit.kokko@pohde.fi puhelin 0405647998				
koulukuraattori Suvi Kipinä suvi.kipina@pohde.fi puhelin 0505744383				
Terveydenhoitaja Elina Tirola elina.tirola@pohde.fi puhelin 0400193691				
Terveydenhoitaja Minna Liikanen minna.liikanen@pohde.fi puhelin				
Terveydenhoitaja Sari Nieminen sari.nieminen@pohde.fi puhelin 0505929787				
	Kuraattori	Terveydenhoitaja	Koululääkäri Oulunkaaresta	Koulu psykologipalvelut
Hirsikampus	Suvi Kipinä Maarit Kokko	Sari Nieminen Elina Tirola	Vaihtelee	Virva Siira
Hirvaskosken koulu	Maarit Kokko	Minna Liikanen	Vaihtelee	Virva Siira
Kipinän koulu	Maarit Kokko	Minna Liikanen	Vaihtelee	Virva Siira
Lakarin koulu	Maarit Kokko	Minna Liikanen	Vaihtelee	Virva Siira
Sarakylä	Maarit Kokko	Minna Liikanen	Vaihtelee	Virva Siira
Syöteen koulu	Maarit Kokko	Minna Liikanen	Vaihtelee	
Esiopetus/ päiväkotii Yhdyshenkilö Riitta Jaakola	Maarit Kokko	Majju Linatti ja Arja Kaivorinne	Vaihtelee	
Lukio	Suvi Kipinä	Elina Tirola	Vaihtelee	

4 Opiskeluhoollon suunnitelmat

4.1 Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollasuunnitelma

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollasuunnitelma, joka sisältää opiskeluhoollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Se on laadittava yhteistyössä oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhoollopalvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajienkohtaisesti

- 1) arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoollopalveluista
- 2) oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi;
- 3) yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa;
- 4) suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimenpiteet opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Koulutuksen järjestäjän on seurattava opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista oppilaitoksissa ja tarkistettava sitä tarvittaessa.

Opetushallitus antaa perusteet koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen koulutusmuodoittain. Koulutuksen järjestäjällä tulee olla opiskeluhoitosuunnitelma käytössään 1.8.2023 lukien. Kunnan alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat tulee liittää lastensuojelulain 12 §:n 1momentissa tarkoitettuun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan, joka hyväksytään valtuustossa.

Pudasjärvellä koulukohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman pohja on yhteinen esi- ja perusopetuksella sekä lukiolla. Kuntakohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan laaditaan koko kaupungin yhteisiä toimintamalleja, joiden avulla on tarkoitus linjata koulujen toimintaa. Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

4.2 Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma

Hyvinvointialueella tulee olla alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma pohjautuu alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin. Suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa valtuustokaudeksi ja se on tarkistettava tarvittaessa.

Alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) opiskeluhoitopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet;
- 2) suunnitelman hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä;
- 3) alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet;
- 4) suunnitelman opiskeluhoitopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta;
- 5) toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

5 Yhteistyöryhmät

5.1 Alueellinen opiskeluhoitollon yhteistyöryhmä

Yhteistyön varmistamiseksi koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointi alueen välillä on lakiin määritelty velvoite alueellisen yhteistyöryhmän muodostamisesta ja tehtävistä. Hyvinvointi alueen on yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava alueellinen opiskeluhoitollon yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmässä tulee olla edustettuna myös alueella toimivat muut koulutuksen järjestäjät. Alueellisen yhteistyöryhmän keskeisin tehtävä on valmistella alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma ja seurata sen toteutumista. Ryhmän tulee myös seurata opiskeluhoitopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista ja käsitellä yhteistyökysymyksiä. Kaksikielisen hyvinvointi alueen alueellisessa opiskeluhoitollon yhteistyöryhmässä on oltava kummankin kansalliskielen edustus. Hyvinvointi alueella, johon kuuluu saamelaiden kotiseutualueeseen kuuluvia kuntia, on alueellisessa yhteistyöryhmässä oltava saamenkielisten edustus.

Alueellisen opiskeluhoitollon yhteistyöryhmän kokoonpano kirjataan myöhemmin.

5.2 Koulutuksen järjestäjäkohtaiset ja oppilaitoskohtaiset ryhmät

5.2.1 Opiskeluhoitollon ohjausryhmä

Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoitollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoitollon ohjausryhmä. Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhoitollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Oppilaitoskohtaista opiskeluhoitoryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja.

Opiskeluhoitollon ohjausryhmän kokoonpano

- puheenjohtaja opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa
- sihteeri, erityisopetuksen koordinaattori Sari Poropudas
- varhaiskasvatuksen vastaava erityisopettaja Riitta Jaakola
- perusopetuksen oppilashuollosta vastaavat henkilöt
- Hirsikampuksen apulaisrehtori Simo Silander
- ammattikoulun edustaja Kaisu Möttönen
- kuraattori Suvi Kipinä
- koulupsykologi Virva Siira
- terveydenhoitajien edustaja Sari Nieminen
- AP/IP- koordinaattori Rosa Rahkola
- sosiaalityöntekijöiden edustaja Jonna Puhakka
- palveluohjaaja Kaija Kehusmaa-Lehtola

- perheneuvolan työntekijä, nimetään myöhemmin
- etsivä nuorisotyöntekijä, Juha Mertala
- perhepalveluiden palveluesimies, Virpi Kärkkö

Tarvittaessa ryhmää voidaan täydentää poliisilla, nuorisotoimella, seurakunnalla jne.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä kokoontuu lukuvuosien lopussa; marraskuussa ja toukokuussa. Kokoonkutsujana ja esityslistojen laatijana toimii erityisopetuksen koordinaattori. Opiskeluhuollon ohjausryhmän toiminnasta vastaa opetus- ja sivistystoimen johtaja.

Ohjausryhmä tehtävät:

- Ohjausryhmä päivittää vuosittain kuntakohtaisen opiskeluhoitosuunitelman, joka liitetään kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointikertomukseen
- Opiskeluhoitoa koskeva osuus laaditaan yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.
- Ohjausryhmä arvioi opiskeluhuollon vuosittaisen kokonaistarpeen ja käytettävissä olevat opiskelijahuoltopalvelut. Tarpeen määrittelyssä on otettava huomioon seuraavan lukuvuoden oppilasmäärät, tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrät sekä tuen mahdollistaminen kaikille oppilaille tasapuolisesti kaikilla Pudasjärven kouluilla.

5.2.2 Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä

Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Koulukohtaisesti voidaan määrittää oppilashuollosta vastaava henkilö. Koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien kokoonpano voidaan määrittellä myös koulukohtaisesti. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen koulussa.

Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu kouluilla vähintään kaksi kertaa lukukaudessa. Lukuvuoden ensimmäisessä kokoontumisessa suunnitellaan koulun tarpeiden pohjalta tulevaa opiskeluhoollollista toimintaa mm. oppilaiden ja huoltajien osallistaminen, yhteistyökuviot eri järjestöjen ja yhteistyötahojen kanssa, koulun sisäinen yhteisöllinen kehittäminen ja turvallisuutta edistävän toiminnan suunnittelu. Suunnittelussa hyödynnetään mm. kouluterveyskyselyn ja muiden tehtyjen kyselyiden tuloksia. Suunniteltua toimintaa toteutetaan koulun arjessa koko koulun henkilökunnan kesken sovitulla tavalla.

Koulukohtaisen oppilashuolto-ryhmän muistiot ovat julkisia ja niiden sisällöstä on hyvä tiedottaa sekä huoltajia että henkilökuntaa. Koulukohtaisesti päätetään, miten muistiot julkaistaan.

6 Opiskeluhuollon toteutuminen ja arvio resurssien riittävydestä

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §) Kouluilla toteutetaan oppilashuoltoa tässä suunnitelmassa esitetyllä tavalla. Suunnitelmassa on kuvattu kaupungin yhteiset käytänteet, joita noudatetaan kaikilla kouluilla ja lukiolla.

Jokaisen lukuvuoden lopussa koulun opiskeluhoitoryhmä arvioi koulun opiskeluhoitosuunitelman toteutumista, resurssien riittävyttä, opiskeluhuollon toiminnan vaikuttavuutta ja kehittämiskohteita erikseen lähetettävän kyselyn avulla. Kyselyn tulokset käsitellään opiskeluhuollon ohjausryhmässä ja niiden pohjalta arvioidaan opiskeluhuollon palveluiden riittävyttä ja opiskeluhuollon toiminnan toteutumista.

Aihetta on hyvä käsitellä myös vanhempainilloissa ja tiedotteissa. Ohjausryhmä varmistaa palveluiden riittävyyden ja tarvittaessa kehittää toimintaa. Yhteenveto opiskeluhuollon kokonaistarpeesta päivitetään vuosittain kuntakohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan. Tulokset huomioidaan myös Lasten ja nuorten hyvinvointisuunitelman päivittämisessä.

6.1 Resurssien arviointi lukuvuonna 2023-2024

Koulujen opiskeluhuollon ja oppimisen tuen resursseja arvioidaan vuosittain tehtävällä Forms-kyselyllä huhtikuun aikana. Arvio käydään kouluittain läpi opiskeluhuollon ohjausryhmässä.

Arviointiin sisältyy arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja oppimisen tuen resurssien riittävydestä. Forms- kysely on suunniteltu alla olevat osa-alueet huomioida.

- Yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit
- Kokonaistarpeen arvioinnissa huomioidaan kouluyksiköiden määrä, koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet
- Huomioidaan mm. eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet
- Hyödynnetään paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jonka pohjalta on laadittu yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteet lukuvuosittain
- *Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoito- ja palveluista*
 - Ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoito- ja palvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilötyövuodet.

ALALUOKAT

OPPIMISEN TUEN RESURSSIN ARVIOIMINEN LUKUVUODELLE 2023-2024							
Koulu	oppilasmäärä	erityisen tuen oppilaat	tehostetun tuen oppilaat	erityisopetuksen resurssi	luokanopettaja resurssi	ohjaaja resurssi	Vapaa sana
Hirvaskoski	68=>57	1	13	3 pv/viikko	5	3	Psyykkisesti oireileville lapsille ei ole riittävästi tukea. Riittävä resurssi 5 luokanopettajaa, erityisopettajaa 3pv/viikko, 3 ohjaajaa
Hirsikampus	291	26	32	yksi laaja-alainen erityisopettaja neljä erityisluokanopettajaa			Aiskoulun puolella resurssit ovat riittävät, mutta niitä ei voi vähentää.
Lakarin koulu	171	8	37	1 erityisopettaja tarve kahdelle erityisopettajalle			Resurssit eivät ole riittävät tuen tarpeiden oppilaiden määrään verrattuna. Yhden erityisopettajan aika ei riitä antamaan riittävä tukea oppilaille. Erityisopettajan aikaa vie suuri palaverien määrä.
Syötteen koulu	18	3	1	ei ollenkaan tällä hetkellä Resurssi?	2	tarvitaan lisää	
Sarakylä	19	0	1	erityisopettaja koululla yhtenä päivänä viikossa 6h.	2		
Kipinän koulu	49	1	8	Resurssiopettaja toimii myös erityisopettajana. Jos joku opettajista on pois toistia, resurssiopettajaa sijaistaa tätä. Tällöin ei ole käytettävissä resurssiopettajaa tai erityisopettajaa luokissa. Erityisopettajaa resurssi?			Tiät erityisopetukselle, terveydenhoitajalle ja kuraattorille ovat riittämättömät. Tämä johtuu osittain siitä, että tiloja on asetettu käyttökieltoon.

OPISKELUHUOLLON RESURSSIN ARVIOINTI LUKUVUODELLE 2023-2024						
Koulu	yksilökohtaiset opiskeluhoitokokoukset	kuraattori palvelut	psykologipalvelut	terveydenhoitajan palvelut	lääkäripalvelut	Vapaa sana
Hirvaskoski	12	4h/kk Tarve 4h/viikko		4h/viikko		
Hirsikampus alaluokat	47 + seurannat	21h/viikko tarve 5pv/viikko	Lisäresurssia tarvitaan 50% lisää	38,25/viikko resurssi riittävä		
Lakarin koulu	20	2pv/viikko Resurssia tarvitaan lisää		2pv/viikko		Kuraattoripalveluja tarvitaan lisää. Palaverien suuri määrä vähentää oppilastyötä. Kuraattori ja terveydenhoitaja ovat vaihtuneet, mutta päässeet mukavasti työhön mukaan.
Syötteen koulu	5	4-6 h/kk tarve yksi päivä		4-6h/kk		Hieman nykyistä enemmän.
Sarakylä	4	4h/kk tarve 1-2 päivää/kuukausi	palvelut ovat olleet saatavilla tarvittaessa	4h/kk tarve 1-2 päivää/kuukausi		
Kipinän koulu	5	1pv/kk Tarve yksi päivä kahden viikon välein		2 pv/kk resurssi ei ole ollut riittävä		Terveydenhoitajan resurssit eivät ole olleet riittävät: joidenkin luokka-asteiden tarkastuksia jää tekemättä. Tänä lukuvuotena olisi tarvittu lisää ainakin viisi päivää. Kuraattorin päiviä on vähän. Henkilökohtaiset oppilastapaamiset pääsevät

YLÄLUOKAT

OPPIMISEN TUEN RESURSSIN ARVIOIMINEN LUKUVUODELLE 2023-2024							
Koulu	oppilasmäärä	erityisen tuen oppilaat	tehostetun tuen oppilaat	erityisopetuksen resurssi	resurssiopettaja	ohjaajaresurssi	Vapaa sana
Yläluokat	289	18	48	kaksi erityisluokanopettajaa ja yksi laaja-alainen erityisopettaja (toinen erityisluokanopettaja vastaa 8. luokan erityisopetuksesta) Yksi erityisluokanopettaja nimikkeellä, joka voisi tehdä osittain myös laaja-alaisen erityisopettajan tunteja (voi olla, että kukaan ei suostu)	resurssiopettaja	Tulevien 7. luokkalaisten vuoksi ohjaajaresurssia tarvitaan yläluokille yksi ohjaaja. Lisänä on kaksi ohjaajaa pienryhmässä, joiden palkka tulee ulkopaikkakunnalta. Lisäksi Valo-ohjaaja ja PESU-ohjaaja	Yläkouluun tarvitaan lisää sitoutumattomien ryhmä, joka kohdennettaisiin kouluikäymättömiin sekä haastavimpiin vsop-oppilaisiin. (Erityisluokanopettajan virkanimike)

OPISKELUHUOLLON RESURSSIN ARVIOINTI LUKUVUODELLE 2023-2024						
Koulu	yksilökohtaiset opiskeluhoitokokoukset	kuraattori palvelut	psykologipalvelut	terveydenhoitajan palvelut	lääkäripalvelut	Vapaa sana
Yläkoulu	50 + seurantalaverit	18h/viikko Kuraattorin palvelut viideksi päiväksi viikossa.	80% työaika, kaikki koulut kuuluvat työnkuvaan. Tarvitaan 50% työaikaa lisää.	30,25h/ viikko Tarvitaan terveydenhoitaja viideksi päiväksi viikossa.		

LUKIO

OPPIMISEN TUEN RESURSSIN ARVIOIMINEN LUKUVUODELLE 2023-2034						
Koulu	oppilasmäärä		pedagogisen tuen tarvetta	eritysopetuksen resurssi	ohjaaja resurssi	Vapaa sana
Lukio	126		8-10	kaksi tuntia Kuusi tuntia olisi riittävä määrä.		Lukion erityisopetukseen on voitu käyttää eo-koordinaattorin aikaa, jotta tuki on saatu järjestettyä

OPISKELUHUOLLON RESURSSIEN ARVIOINTI LUKUVUODELLE 2023-2024						
Koulu	yksilökohtaiset opiskeluhoitokokoukset	kuraattori palvelut	psykologipalvelut	terveydenhoitajan palvelut	lääkäripalvelut	Vapaa sana
Lukio	Kahdeksan palaveria + seurantapalaveri Asioihin on puututtu ro:n kautta ja näiden perusteella ohjattu terveydenhoitajalle. Opiskeluhoollista puuttumista on ollut tätä kautta.	Kuraattorilla kolme päivää kuukaudessa lukiolla. Tämä tunnit menevät kuitenkin suurin osa yläkoulun oppilaiden asioiden hoitamiseen. Aikaa ei ole ennaltaehkäisevään tai yhteisölliseen opiskeluhoitoon. Riittävä määrä olisi yksi päivä viikossa puhtaasti lukioon.	Tällä hetkellä ei ole palveluita ollenkaan. Odotetaan, mitä Pohteen kautta on tulossa.	Lukiossa päivä/ viikko. Riittävä määrä olisi kuitenkin kaksi päivää viikossa. Nykyinen aika riittää terveystarkastuksiin.	Lian vähän resursseja	Terapeutteja tarvittaisiin toimintaan tukea. Ulkopaikkakuntalaisille ei ole psyykkisen puolen tukea.

TOIMINTAMALLIEN JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN LUKUVUONNA 2022-2023

OPPIMISEN TUKEEN JA OPISKELUHUOLTOON LIITYVÄT TOIMINTAMALLIT							
Koulu	Kolmiportainen tuki	Yksilökohtainen opiskeluhoito	Ohjaaminen psykologin tutkimuksiin	Poissaolo käytänteet	kiusaamiseen puuttumisen malli	väkivaltaan puuttuminen	kuntakohtainen opiskeluhoitosuunnitelma ja oppimisen tuen käsikirja
Hirvaskoski	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii	jalkautumassa	toimii
Hirsikampus	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii
Lakarin koulu	toimii	toimii	toimii	jalkautumassa	toimii	jalkautumassa	jalkautumassa
Syötteen koulu	toimii	toimii	toimii	toimii	jalkautumassa	jalkautumassa	jalkautumassa
Kipinän koulu	toimii	toimii	toimii	jalkautumassa	toimii	toimii	toimii
Sarakylä	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii
Hirsikampus	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii
Lukio	ei tietoa	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii	toimii

YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON ARVIONTIMITTARIAT						
Koulu	Kouluterveyskyselyt	Koulun hyvinvointi profiili	Kiva-koulu -kysely	Opintokamukysely	MOVE-testit	Jotain muuta
Hirvaskoski						
Hirsikampus						
Lakarin koulu						
Syötteen koulu						
Kipinän koulu						
Sarakylä						
Hirsikampus, yl						
Lukio						

YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON TAVOITTEET						
Koulu	Kiva koulu- toiminta	Liikkuva koulu	Kouluuokailun kehittäminen	Oppilaiden osallisuuden lisääminen	Huoltajien osallisuuden lisääminen	Kerhotoiminta
Hirvaskoski	kehitymässä	kehitymässä	kehitymässä	kehitymässä	kehitymässä	kehitymässä
Hirsikampus	kehitymässä	kehitymässä	kehitymässä	toimii	kehitymässä	toimii
Lakarin koulu	toimii	kehitymässä	kehitymässä	toimii	toimii	kehitymässä
Syötteen koulu	alkuvaiheessa	toimii	toimii	toimii	kehitymässä	kehitymässä
Kipinän koulu	toimii	alkuvaiheessa	toimii	kehitymässä	kehitymässä	toimii
Sarakylä	alkuvaiheessa	alkuvaiheessa	toimii	toimii	kehitymässä	toimii
Hirsikampus, yl	kehitymässä	kehitymässä	kehitymässä	toimii	toimii	toimii
Lukio	kehitymässä	kehitymässä	kehitymässä	toimii	kehitymässä	kehitymässä

7 Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

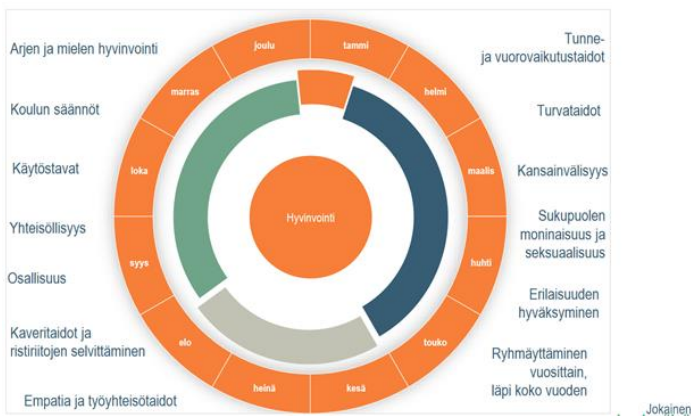
Koko oppilaitosyhteisöä tukeva ehkäisevä yhteisöllinen työ on opiskeluhuollon ensisijainen toteuttamismuoto. Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan koulun tai oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden

Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö koostuu muun muassa seuraavista asioista:

- vuorovaikutustaitojen ja mielenterveyden edistäminen
- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisy
- opintojen etenemien edistäminen
- koulutyön ja opintojen järjestäminen hyvinvointia tukevasti
- opiskelijoiden osallisuuden vahvistaminen
- terveyttä ja hyvinvointia edistävien elintapojen tukeminen
- ympäristön terveellisyys ja turvallisuus
- yhteistoiminta oppilaitoksen ulkopuolelle
- huoltajien osallisuuden vahvistaminen

Hyvinvointia edistävä yhteisöllinen opiskeluhoito **kohdistuu koko opiskeluyhteisöön**, mutta työtä voidaan myös kohdentaa tietyille luokka-asteille tai ryhmille, esimerkiksi koulun aloittamis- tai päätösvaiheeseen tai tunnistetun ryhmään liittyvän ongelman perusteella.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehään koon koottu toiminnot, joiden kautta yhteisöllistä opiskeluhoitoa voidaan kouluilla suunnitella, toteuttaa ja arvioida



Lähde: SKY- Sitouttava kouluyhteistyö

Pudasjärven kaupungin yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteet ovat lukuvuodelle 2023- 2024 päätetty opiskeluhuollon ohjausryhmässä seuraavasti:

- Kiva - koulutoiminnan näkyväksi tekeminen
- Liikkuva koulu – toiminnan näkyväksi tekeminen
- Kouluruokailun kehittäminen
- Kerhotoiminnan vahvistaminen
- Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden lisääminen

Koulut voivat ottaa myös omia koulukohtaisia yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteita.

7.1 Ennaltaehkäisevää yhteisöllisen opiskeluhuollon toiminta

Koulun henkilökunnan yhtenä tärkeänä tehtävänä korostuu aiempaa selkeämmin lasten ja nuorten kehitykseen liittyvien vaikeuksien ennalta ehkäiseminen ja ongelmiin varhain puuttuminen. Lisäksi henkilökunnan tehtävä on edistää lasten ja nuorten hyvää oppimista sekä oppilaiden psyykkistä ja fyysistä terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Oppilaan fyysinen ja psyykinen hyvinvointi saavutetaan parhaiten ennaltaehkäisevällä työllä luomalla koulun arkityöskentely, toimintaympäristö ja -kulttuuri hyvinvointia tuottaviksi.

Ryhmien ja luokkien suunnittelu

- oppilaiden ryhmittely kasvua ja oppimista tukevaa
- joustavat ryhmittelyt
- iso/pieni ryhmä
- opettajien/ohjaajien tiimit
- samanaikaisopetus
- riittävä tuki sekä opettajalle että oppilaalle

Pedagogiset keinot

- osallistava pedagogiikka
- eriyttäminen
- opetustilojen sisustaminen ja käyttö
- eriyttävät materiaalit
- autenttinen opetus
- motivaatio ja kannustus: kasvua ja oppimista tukeva ilmapiiri

Varhainen ongelmien tunnistaminen ja puuttuminen

- oppimisen edistymisen ja käyttäytymisen seuranta
- poissaolojen seuranta
- henkilökunnan koulutus
- **opiskeluhoolto** henkilöstön konsultointi huolen herätessä
- tiedonsiirto nivelvaiheissa

Koulun ja kodin välinen yhteistyö

- vanhempainillat ja -vartit
- säännöllinen ja rakentava yhteydenpito kotiin
- perheen kasvatustyön tukeminen
- perheen oma vastuu ja tehtävät vanhempana
- yhteistyö oppimisen tukemisessa
- yhteistyö tiedonsiirrossa

Monialainen seuranta

- neuvola ja varhaiskasvatus
- tehostettu 5-vuotistarkastus
- kouluvalmiusselvitykset
- kouluterveystarkastukset
- kouluterveyskyselyt
- tehokas opintojen ohjaus
- ammatinvalinnanohjaus, tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin haku

Osallisuutta, kasvua ja oppimista tukeva toiminta

- kummi- ja tukioppilastoiminta
- vertaissovittelutoiminta
- kerhotoiminta
- koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta
- yhteistyö nuorisotyön ja muiden sidosryhmien kanssa
- ennaltaehkäisevä päihdetyö
- kiusaamista ja väkivaltaa vastustava toiminta
- tukitoimien seuranta

8 Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

8.1 Yhteistyö huoltajien kanssa

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen sekä osapuolten tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliaavustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle.

Huoltajalle annetaan riittävästi tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Huoltajien on hyvä tietää, että he tai lapsi eivät voi kieltäytyä kasvun ja oppimisen tuen vastaanottamisesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Lapsi voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Tämä perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää huoltajan suostumusta.

Kodin ja koulun yhteistyö kouluyhteisön ja luokan tasolla

- vanhempainillat
- juhlat ja tapahtumat
- vanhempainyhdistyksen toiminta
- koulukohtainen oppilas- ja opiskeluhuoltoryhmä
- erilaiset tiedotteet Wilmassa

Yksittäistä oppilasta koskeva kodin ja koulun yhteistyö

- vanhempain vartit ja tavoitekeskustelut
- yhteistyö oppilaan tarvitsemissa tukitoimissa
- puhelut ja Wilma- viestit
- poissaolojen selvittäminen / puuttuminen toimintamallin mukaan
- huoltajin kuuleminen ja suostumus lastaan koskevista asioista
- huoltaja kokee, että hänen mielipidettä ja asiantuntijuutta lapsen asioissa kuullaan ja arvostetaan
- huoltaja saa positiivista palautetta lapsestaan
- huoltajille tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia osallistua koulun toimintaan
- hyödynnetään huoltajien omaa osaamista ja kiinnostusta
- kiinnitetään huomiota siihen, että koulun henkilökunta tulee tutuksi huoltajille

Moniammatillinen yhteistyö

- yhteistyö oppilashuollon henkilöstön kanssa

Yhteistyö monikulttuurisen perheiden kanssa

- koulunaloitustulkkaukset koulun aloituksessa
- oppimissuunnitelman laatiminen yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa
- tulkkipalvelut käytössä aina tarvittaessa
- salamatulkkaukset tarvittaessa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilaita ja huoltajia tiedotetaan yksittäisen oppilaan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä Wilmassa olevalla tai kotiin jaettavaa tiedotteella. Lisäksi asiasta tiedotetaan vanhempainilloissa, lukuvuosiedotteessa ja päiväkotien tiedotteissa. Henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa antaa koulun henkilökunta.

Oppilaan asiaa käsiteltäessä oppilasta osallistutaan esim. ottamalla hänet mukaan asiantuntijaryhmän kokoukseen tai kuulemalla häntä muutoin. Oppilaan toiveet huomioidaan häntä koskevilla toimenpiteillä ja ratkaisuisilla ja huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioiden asian laatu ja oppilaan ikä.

Koulukuraattori, koulupsykologi tai kouluterveydenhoitaja arvioi tarvittaessa terveydenhuoltolain ja lastensuojelulain perusteella, onko oppilaalla edellytyksiä arvioida oman asiansa käsittelyyn liittyviä asioita. Näitä ovat asiantuntijaryhmän kokoukseen osallistujat, salassa pidettävien tietojen luovuttaminen huoltajalle tai huoltajan osallistuminen oppilashuoltoasian käsittelyyn.

8.2 Yhteistyö sosiaalihuollon kanssa

8.2.1 Ohjautuminen mielenterveyspalveluihin

Mielenterveyspalveluissa ensisijaiset ennaltaehkäiseviä toimia ovat oppilas- ja opiskelijahuolto ja kouluterveydenhuolto. Toissijaisia toimia, jolloin oireet on todettu tai pyritään niiden ennaltaehkäisyyn, ovat perheneuvolanpalvelut (MieTu-työntekijä, lastenpsykiatriin konsultaatio, perheneuvolan psykologi, sosiaalityöntekijä). Kolmannen asteen mielenterveyspalvelua on erikoissairaanhoido.

Oppilas ohjautuu mielenterveyspalveluiden tukeen yleensä oppilashuoltopalveluiden (kouluterveydenhoitaja, -kuraattori, -psykologi tai -lääkäri) tai asiantuntijapalaverien kautta.

Palveluihin ohjautumisesta tulee tieto koululle, jos se vaikuttaa koulunkäyntiin. Tietojen luovuttamisesta sovitaan huoltajan ja oppilaan kanssa tapauskohtaisesti. Koulun työntekijät voivat osallistua hoitavan tahon järjestämiin verkostoihin, ja koululta voidaan puolestaan kutsua huoltajan ja oppilaan suostumuksella hoitava taho osaksi yksilökohtaista asiantuntijaryhmää.

MieTu on alle 13-18 vuotiaalle Pudasjärveläisille nuorille tarkoitettu mielenterveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen suunnattu palvelu.

Palvelu on tarkoitettu nuorille, joilla on esimerkiksi sosiaalisiin tilanteisiin liittyviä haasteita, psyykkistä oireilua, vakavia koulunkäyntiin liittyviä vaikeuksia, runsasta päihteiden käyttöä tai vaara syrjäytyä.

Toiminta on yksilöllisesti räätälöityä, suunnitelmallista ja tiivistä kokonaisvaltaista tukea. Työskentely on voimavara- ja tukeista ja nuorta aktiivisesti osallistavaa.

Tavoitteena on lisätä nuoren elämänhallintaa, osallisuutta ja vahvistaa psyykkisiä voimavaroja sekä ehkäistä syrjäytymistä. Palveluun ohjaututaan sosiaali- ja terveyspalveluiden kautta.

8.2.2 Ohjautuminen sosiaali- ja lastensuojelupalveluihin

Ohjaus lastensuojeluun ja sosiaalihuoltoon

Koulun työntekijöillä on velvollisuus ohjata oppilaita ja heidän perheitä sosiaalihuollon ja/tai lastensuojelun palveluihin (lastensuojelulaki 25§, sosiaalihuoltolaki 35§), kun työntekijälle tulee huoli tai epäily, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantuvat, eivät turvaa lapsen tervettä kehitystä tai lapsi vaarantaa itse käyttäytymisellään terveytensä ja kehityksensä. Ohjaamis- ja ilmoituskynnyksen tulee olla matala, jotta lapsi ja perhe saisivat tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Oppilaan pahoinvointi voi näyttäytyä koulussa monin eri tavoin ja siihen on aina puuttettava. Lapsen hyvinvoinnin riskitekijöitä voivat olla (erityisesti pitkään jatkuessa) esimerkiksi:

- Koulumotivaation puute
- Poikkeava käytös tai puheen sisältö
- Lapsen olemuksen tai käytöksen muuttuminen
- Koulun ja kodin väliset yhteistyövaikeudet
- Epämääräiset ja/tai runsaat poissaolot koulusta
- Kaverivaikeudet
- Muutos lapsen arkiympäristössä tai äkillinen kriisi perheessä (esim. sairastuminen, kuolemantapaus, avioero)
- Perushoidon laiminlyönti (ravitseminen, hygienia, hoiva)
- Perheen talousongelmat, asumisvaikeudet
- Lapsen selittämättömät/jatkuvat vammat

Yleensä tällaisissa tilanteissa opettaja ja muut opiskeluhuollon työntekijät työskentelevät opiskeluhuollon keinoin ja yhdessä vanhempien kanssa. Jos oppilaan oirehdinta ei poistu, opiskeluhuollon keinot ovat riittämättömät ja työntekijällä on edelleen huoli oppilaan kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista, työntekijän on ohjattava perhettä sosiaalihuollon palveluihin.

Ensisijainen toimintatapa on yhteistyössä huoltajan kanssa tehdä sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto sosiaalipalveluihin tuen tarpeen arvioimiseksi. Yhteydenoton voi tehdä puhelimitse Pohteen seudulliseen palveluohjaukseen tai Pudasjärven perhepalveluiden palveluohjaajalle.

Yhteydenottopyynnön voi tehdä vapaamuotoisesti kirjallisesti niin, että yhteydenottopyynnössä on seuraavat tiedot:

- oppilaan nimi ja syntymäaika/henkilötunnus
- oppilaan ja huoltajien yhteystiedot (osoite, puhelinnumero)
- kuvaus tilanteesta/huolesta ja jo tehdyistä tukitoimista
- yhteydenottopyynnön tekijän yhteystiedot

Mikäli huoltaja/oppilas ei suostu yhteydenottopyynnön tekemiseen, työntekijällä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Ilmoituksen voi tehdä Oulunkaaren seudullisen palveluohjauksen tai Pudasjärven perhepalveluiden palveluohjaajan kautta.

Lastensuojeluilmoitus-lomake löytyy internetistä tai sellaisen voi pyytää esimerkiksi koulukuraattoreilta.

Lastensuojeluilmoituksen edellytyksiä ovat esimerkiksi:

- Lapsen tai vanhempien runsas päihteiden käyttö (alkoholi, huumeet)
- Perheväkivalta
- Epäily seksuaalisesta hyväksikäytöstä
- Rikokset ja rikosepäilyt
- Vanhempien vakavat mielenterveysongelmat
- Vanhemmat laiminlyövät lapsensa hoidon
- muut asiat, jotka selkeästi vaarantavat/ovat esteenä lapsen hyvinvoinnille

Mikäli lapsen tilanne tai asian selvittely voi vaarantua yhteydenotosta kotiin, ilmoitus tehdään suoraan lastensuojeluun ilman yhteydenottoa huoltajin. Pääasiassa ilmoitus on suositeltavaa tehdä kirjallisena, mutta akuuteissa tilanteissa työntekijä soittaa suoraan lastensuojeluun tai hätäkeskukseen.

Työntekijän on mahdollista konsultoida missä tahansa vaiheessa kuraattoreita, palveluohjaajaa tai sosiaalityöntekijöitä.

Hyvinvointialueen seudullinen palveluohjaus ma-pe 9.00-15.00 p. 08 5875 5010

Palveluohjaaja/lapsiperheiden sosiaaliohjaaja

Kaija Kehusmaa-Lehtola 040 826 6580

Lapsiperheiden sosiaaliohjaaja

Jonna – Mari Heikura. 0407049733

Lastenvalvoja/lapsiperheiden sosiaalityöntekijä Leena Törrö

040 6159944 (puhelinaika ma-pe 12.00-13.00)

Lastensuojelu

sosiaalityöntekijä Seija Tihinen 040 757 1352 (puhelinaika ma-pe 12.00-13.00)

sosiaalityöntekijä Jonna Puhakka 040 484 0143 (puhelinaika ma-pe 12.00-13.00)

Perheneuvolan sosiaalityöntekijä

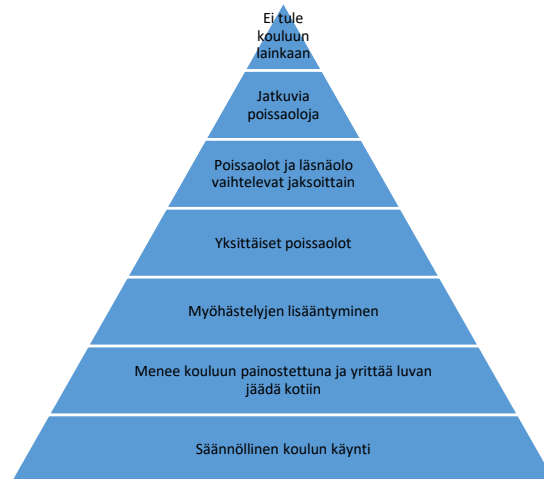
Tuula Tolkkinen 0503738504 (puhelinaika ma-pe 12.00-13.00)

9 Opiskeluhuollon ja koulutyöhön liittyviä yhteisiä käytänteitä

9.1 Poissaolojen ennaltaehkäisy, puuttuminen ja toimenpiteet

9.1.1 Toimintamalli

Koulupoissaolot kehittyvät usein jatkumona. Ennen kuin poissaolo näkyy koulussa, on useimmiten kotona näkynyt poissaoloja ennakoivaa käytöstä. Poissaoloihin tulee tarttua heti ja pysäyttää tilanne. Mitä pidemmälle tilanne etenee, sitä vaikeammaksi tulee paluu säännölliseen koulunkäyntiin. Poissaolojen kehittymisen jatkumossa on havaittavissa seuraava rakenne



POISSAOLOIHIN PUUTTUMISEN MALLI						
	Säännöllinen koulunkäynti	Huolen puheeksi ottaminen	Tehostettu yhteistyö huoltajien kanssa	Opiskeluhuolto palaveri	Opiskeluhuolto palaveri	Vahva oppilashuollon tuki
	Ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä Säännöllinen koulunkäynti Varhaiset merkit säännöllisen koulunkäynnin ongelmista			Kohdennetut toimenpiteet Koulunkäyntiin liittyy ahdistus ja poissaolopyynnöt Toistuvaa hankaluutta koulun lähtemisessä Myöhästelyn lisääntyminen		Vahva puuttuminen Satunnaisen osa- tai kokopäiväinen poissaolo runsaat poissaolot kouluikäyntityttömyys
Vastuhenkilö	luokanopettaja luokanvalvoja aineenopettaja	luokanopettaja / luokanvalvoja	luokanopettaja/ luokanvalvoja	luokanopettaja/ luokanvalvoja erityisopettaja oppimisen tuen järjestäminen	luokanopettaja/ luokanvalvoja erityisopettajan oppimisen tuen järjestäminen oppilashuollon henkilöstö jakaa vastuuta	luokanopettaja/ luokanvalvoja erityisopettajan oppimisen tuen järjestäminen oppilashuollon henkilöstö jakaa vastuuta
Seuranta	myöhästelyt Poissaoloja noin 1h/ viikko	myöhästelyt poissaoloja viikossa noin 1-4 oppituntia poissaolojen seuranta ja syiden selvittely	myöhästelyt poissaoloja yli 4 oppituntia viikossa poissaolojen seuranta ja syiden selvittely	myöhästelyt tehostettu poissaolojen seuranta ja syiden selvittely poissaolot jatkuvat huolipoissaoloja +-30	myöhästelyt tehostettu poissaolojen seuranta ja syiden selvittely poissaolot huolipoissaoloja +-30 -50	myöhästelyt tehostettu poissaolojen seuranta ja syiden selvittely poissaolot yli 70h
Toiminta	viipymättä syiden selvittäminen	huolen puheeksi ottaminen/ nuoren kanssa kahden kesken keskustelu vanhempien kanssa	yhteys huoltajaan keskustelu huoltajan ja oppilaan kanssa	kirjallinen suostumus palaveriin oppilashuoltokertomus Wilman muistioon oppimisen ja oppilashuollon tuen suunnittelu seurantapalaverin sopiminen Tarvittaessa: pyyntö palvelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus	Kirjallinen suostumus palaveriin Oppilashuoltokertomus Wilman muistioon oppimisen ja oppilashuollon tuen suunnittelu Seurantapalaverin sopiminen pyyntö palvelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus	Kirjallinen suostumus palaveriin oppimisen ja oppilashuollon tuen suunnittelu Oppilashuoltokertomus Wilman muistioon seurantapalaverin sopiminen pyyntö palvelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojelu-ilmoitus
Wilma- merkinnät	päivittävät myöhästymiset ja poissaolot tuntimerkinnät oppitunneilta	päivittävät myöhästymiset ja poissaolot tuntimerkinnät oppitunneilta Tukilehti: tehostettu yhteistyö huoltajan kanssa (Lapset puheeksi- merkintä => vaihtoehto) Kasvatus- keskustelu oppilaan kanssa	päivittävät myöhästymiset ja poissaolot tuntimerkinnät oppitunneilta Tukilehti: tehostettu yhteistyö huoltajan kanssa (Lapset puheeksi- merkintä)	päivittävät myöhästymiset ja poissaolot tuntimerkinnät oppitunneilta muistion kirjoittaminen Tukilehti: oppilashuollon tuki Pedagogisen tuen kirjaaminen oppimissuunnitelmaan tai hojks:iin	päivittävät myöhästymiset ja poissaolot tuntimerkinnät oppitunneilta muistion kirjoittaminen Tukilehti: oppilashuollon tuki Pedagogisen tuen kirjaaminen oppimissuunnitelmaan tai hojks:iin	päivittävät myöhästymiset ja poissaolot tuntimerkinnät oppitunneilta muistion kirjoittaminen Tukilehti: oppilashuollon tuki pedagogisen tuen kirjaaminen oppimissuunnitelmaan tai hojks:iin
Opiskeluhuollon henkilöstö	konsultoidaan tarvittaessa	konsultoidaan tarvittaessa	konsultoidaan tarvittaessa	Kuraattori, terveydenhoitaja tai koulupsykologi palaverissa aina mukana	Kuraattori, terveydenhoitaja tai koulupsykologi palaverissa aina mukana	Kuraattori, terveydenhoitaja tai koulupsykologi palaverissa aina mukana
Muu yhteistyö			tarvittaessa yhteys palveluohjaajaan	tarvittaessa yhteys palveluohjaajaan tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä lisätään	tarvittaessa yhteys palveluohjaajaan tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä lisätään	moniammatillinen yhteistyö
Välineitä tilanteen arvioimiseen ja haasteen tunnistamiseen	Lapset-puheeksi menetelmä Tsekkauksista	Lapset- puheeksi menetelmä Tsekkauksista	ISAP- poissaolojen oireet ja syyt lomake SRAS-R (lapsi/nuori) koulupoissaolok ysely Tsekkauksista Koulunkäytinkyvyn arviointiseula Lapset-puheeksi menetelmä	ISAP- poissaolojen oireet ja syyt lomake SRAS-R (lapsi/nuori) koulupoissaolokysely Koulunkäytinkyvyn arviointiseula	ISAP- poissaolojen oireet ja syyt lomake SRAS-R (lapsi/nuori) koulupoissaolokysely Koulunkäytinkyvyn arviointiseula	ISAP- poissaolojen oireet ja syyt lomake SRAS-R (lapsi/nuori) koulupoissaolokysely Koulunkäytinkyvyn arviointiseula Toimintakykyarvio

Poissaolojen luokittelu ja Wilma- merkinnät	
TERVEYDELLISIIN SYIHIN LIITTYVÄ POISSAOLO:	sairaus/vastaava hyväksytyksi selvitetty poissaolo Oppilas on fyysisesti poissa koulusta. (sairaana, fyysisen ja/tai psyykkiseen terveydenhoitoon liittyvä tapahtuma / vastaanottokäynti esim. hammaslääkäri, terapia tai leikkaus). Kirjauksen voi tehdä huoltaja tai opettaja huoltajan ilmoituksen perusteella. Ei erillisiä terveydentilaan liittyviä kirjauksia.
ENNALTA ANOTTU VAPAA	Huoltajan ennalta anoma vapaa, myös yksittäiset oppitunnit ja koulupäivät (lomamatka, harrastukseen liittyvä poissaolo, etävanhemmalla). Opettaja kirjaa poissaolon huoltajan ilmoittaman tiedon/anomuksen perusteella.
MUU SELVITETTY POISSAOLO	Käytetään vain niissä tapauksissa, kun poissaolo ei kuulu mihinkään muuhun kategoriaan (esim. POL36§, omaehtoinen karanteeni, odottamaton perhetilanne). Huoltajan tai opettajan kirjaus.
LUVATON POISSAOLO, SELVITETTY	Huoltajan tai opettajan selvittämä luvattomaksi luokiteltu poissaolo (pinnaus tai yli oppitunnin kestävä myöhästyminen)
SELVITTÄMÄTÖN POISSAOLO	Koululla ei tietoa miksi lapsi on poissa. Poissaolo voidaan opettajan tai huoltajan toimesta selvittää ja muuttaa toisen kategorian merkinnäksi.
MUU KOULUTYÖ, LÄSNÄ	Lapsi on fyysisesti läsnä, mutta luvallisesti poissa oppitunnilla (oppilashuolto, terveydenhoitaja, oppilaskunnan palaveri, OPO, tms) EI TILASTOIDU POISSAOLOKSI
OPISKELU MUUALLA	Oppilas on fyysisesti pois koulusta. Esim. sairaalakoulussa Sovitusti ja tilapäisesti lyhennetty koulupäivä/ kouluviikko, (Plo 18§) Lyhennetyt koulupäivän kohdalla merkitään tavanomaisesti niitä oppitunneita, jolla oppilaan tulisi olla läsnä. Lyhennetyt koulupäivän ulkopuolelle jäävät oppitunnit merkitään muualla-merkinnällä. esim. oppilaan koulupäivä on klo 8-14, mutta hän on sovitusti hän on koulussa vain kello 8-12, tällöin ajanjakso 13-14 merkitään muualla-merkinnällä. Kirjauksen tekee luokanopettaja tai luokanvalvoja sovitusti ajanjaksoksi. EI TILASTOIDU POISSAOLOIKSI
MYÖHÄSTYMINEN	Alle tunnin mittainen myöhästyminen kirjataan tuntimerkintänä. Kirjataan minuutti määrä. EI TILASTOIDU POISSAOLOIKSI

9.1.2 Yhteistyö sosiaalihuollon kanssa

Perusopetuslaki 26§

Opetuksen järjestäjän tulee **ennaltaehkäistä** perusopetukseen osallistuvan oppilaan **poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti**. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. (25.11.2022/947)

Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenottopyyntö suositellaan tekemään soittamalla palveluohjaajalle.

Ilmoituksessa tulee kertoa

- mitä tukitoimia on koulussa tehty
- mitkä tukitoimet koulussa jatkuvat
- mikä huoli oppilaasta on
- miten yhteistyö on huoltajien kanssa sujunut
- jos päätös yhteydenotosta on tehty opiskeluhuoltopalaverissa, niin palaveriin osallistujien nimet on hyvä ilmoittaa

Lastensuojeluilmoitus

- Tee lastensuojeluilmoitus, kun epäilet, että lapsen lastensuojelun tarve pitäisi selvittää.
- jos huoltaja kieltäytyy yhteistyön tekemisestä/ suhtautuu välinpitämättömästi asiaan ja huoli lapsen tai nuoren tilanteesta jatkuu
- Lomake ilmoituksen tekemiseen
 - <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/lomakkeet>

Työntekijä ei voi delegoida ilmoituksen tekemistä muille. Samasta asiasta voi tehdä useita ilmoituksia, mikäli huoli jatkuu.

Yhteydenotto opiskeluhuoltopalvelujen saamiseksi 16 § (25.5.2022/377)

Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhuoltopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä 15 §:n 1 momentissa säädetyssä määräajassa.

Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhuollon työntekijään, jollei 18 §:n 2 momentissa tai muussa laissa säädetä toisin.

9.1.3 Apua huolipoissaolojen arviointiin

Usein oppilaan poissaolohan ongelmat ovat monitahoisia, ja kyse voi olla useamman taustasyyn yhteisvaikutuksesta. Koulussa näkyviä **poissaolojen ensimerkkejä** voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- Toistuvat myöhästymiset.
- Vaikeuksia palata kouluun loman tai sairauspoissaolon jälkeen
- Vaikeuksia tulla tietyille oppitunneille.
- On läsnä, mutta ei osallistu työhön oppitunnilla
- Muutokset arvosanoissa
- Yksinäisyys tai vetäytyminen
- Muutokset käyttäytymisessä tai mielialassa
- Vaikeuksia tulla kouluun tietynä viikonpäivänä tai tiettyyn aikaan.
- Fyysiset oireet, kuten vatsakipu, päänsärky tai pahoinvointi.
- Toistuvat käynnit terveydenhoitajalla.
- Lisääntynyt itkuisuus tai vetäytyneisyys.
- Koulun sosiaalisten tilanteiden välttely tai pelko.
- Palkitsevien tilanteiden etsiminen koulun ulkopuolelta.
- Koulutehtävien välttely tai tekemättä jättäminen.

Huolipoissaolot voivat ilmetä esimerkiksi seuraavilla tavoilla

- Poissaolojen syyt mietittyvät tai herättävät huolen
- Toistuva huolta herättävä sairauspoissaolo
- Luvaton poissaolo
- Muu huolta herättävä poissaolo
- Selvittämätön ja/tai ilmoittamaton poissaolo yksittäisiltä oppitunneilta tai kokonaisia koulupäivinä
- Selvittämätön poissaolo samana ajankohtana tai samana viikonpäivinä tietyiltä oppitunneilta
- Toistuva poissaolo mahakivun, päänsäryn, huolen tai vastaavien oireiden vuoksi
- Oppilas lähtee usein kotiin kesken koulupäivän
- Oppilas on poissa kokeista
- Koulupelko tai koulusta kieltäytyminen, jolloin oppilas ei tule kouluun ja huoltaja kuittaa poissaolon sairauspoissaoloksi
- Pitkäaikainen poissaolo sairauden vuoksi

9.1.4 Arviointivälineitä oppilaan poissaoloihin ja koulunkäyntiin liittyen

Alla olevista linkeistä löytyy valmiit arviointivälineitä poissaoloihin ja koulunkäyntiin liittyen.

http://www.socca.fi/files/7718/Koulupoissaolokysely_-_lapsi_nuori.pdf

<http://www.tuuve.fi/wp-content/uploads/2020/03/Koulupoissaolojen-oireet-ja-syyt-ISAP-Versio1.2.pdf>

<https://koulu.toimintakykyarvio.fi/>

<https://toimintakykyarvio.fi/toimintakykyarvio>

<https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/toimiva-lapsi-ja-perhe-tyo/lapset-puheeksi-menetelma/>

[Tsekkauslista => Liite 3](#)

Lisätietoa

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kouluakaymattomyys-suomessa>

<https://www.koulukunnossa.fi/lasnaolomalli/>

9.1.5 Toimintamalli opiskeluhoitopalaveriin

Palaveriin valmistuminen

- käy tsekkauslista läpi (liite 3)
- selvitä poissaolojen syitä (ISAP-lomake tai SRAS-R)
- tee tarvittaessa koulunkäyntiukykyarvio.fi
- selvitä poissaolojen vaikutus oppilaan opiskeluun (kysely oppilasta opettaville opettajille)
- kysy huoltajilta tai oppilaan huoltajuudesta vastaavalta sosiaalityöntekijältä lupa opiskeluhoitopalaverin kokoonpanosta
- pyydä aina opiskeluhoitopalaveriin mukaan kuraattori, terveydenhoitaja tai koulupsykologi

Palaveri kulku

- kokouksen alussa pyydä kirjallinen suostumus huoltajalta / oppilaalta
- kokouksessa voi käyttää rakenteena Lapset puheeksi-menetelmää
- kirjaa opiskeluhoillon tuki Wilman opiskeluhoitokertomukseen
- **selvitellään poissaolojen taustatekijöitä**
- kirjaa oppimisen tuki oppilaan pedagogisiin asiakirjoihin
- **sovi aina seurantalaveri**

9.1.6 Vahva opiskeluhoollollinen tuki

Jos koulun tukitoimet ja opiskeluhoillon palvelut eivät riitä ja lapsen tai nuoren on vaikea tulla kouluun tai koulunkäynti on haastavaa

- jatketaan opiskeluhoillon saannollista yhteistyötä ja laajennetaan työskentelyä tarvittaessa koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa
- pyritään mahdollisimman avoimeen yhteistyöhön oppilaan, huoltajien, koulun ja opiskeluhoillon henkilöstön sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden välillä (esim. kouluterveydenhuollon psykiatrinen sairaanhoitaja, sosiaalihuoltolain mukaiset perhepalvelut, lastensuojelu, perus- ja erikoissairaanhoito).
- Koulun oman yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän toiminta jatkuu
- Pedagoginen tuki suunnitellaan oppilaan tarpeita vastaavaksi
 - sovitaan pedagogisten järjestelyjen käytännön toteutuksesta
 - määritellään yhdys- tai vastuuhenkilöt vastaamaan oppimisen kokonaiskuvasta (luokanvalvoja/luokanopettaja, ellei toisin sovita)
 - suunnitellaan opintojen suorittaminen
 - suunnitellaan arvioinnin muodot
- Kouluun palaaminen
 - Yhteys koulun toimintaan, opettajaan tai muuhun koulun aikuiseen ei katkea poissaolojen aikana
 - Yhteydenpito huoltajiin ja hoitaviin tahoihin on suunniteltu
 - Sovitaan, kuka yhteydenpidosta vastaa ja miten yhteydenpito toteutetaan
 - Kannustetaan myös oppilasta pitämään yhteyttä kouluun, esim. kavereihin tai johonkin koulun aikuiseen

9.2 Yhteistyö sairaalakoulun kanssa

Oppilas siirtyy sairaalakouluun lääkärin läheteen perusteella. Oppilas siirtyy ensin osastolle, josta menee tieto sairaalakouluun. Tämän jälkeen opetus järjestetään oppilaan opiskeluedellytysten mukaan.

Yleensä kaikki posti koulujen ja sairaalakoulun välillä tapahtuu ilman välikäsiä. Koulun yhteysopettaja tai luokanvalvoja tai opettajat ovat suoraan yhteydessä oppilasta opettavaan opettajaan sairaalakoulussa. Yhteystiedot ja luvat saadaan vanhemmilta.

Wilman oppimissuunnitelma kaavakkeita voidaan käyttää oppilaan kokonaistilanteen kartoittamiseen ja tehtävien antamiseen sairaalakouluun.

Sairaalakoulujakson aikana oppilaan kouluterveydenhuollon palvelut sekä koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut toteutuvat sairaalakoulussa. Sairaalakoulun oppilashuoltohenkilöstö toimii tarvittaessa yhteistyössä oppilaan oman koulun oppilashuoltohenkilöstön tai oppilaan asioissa kootun monialaisen asiantuntijaryhmän edustajien kanssa.

Sairaalakoulujakson aikana oppilaan asioista vastaava asiantuntijaverkosto kokoontuu sairaalakoulun kokoon kutsumana verkostotapaamisissa, joihin myös oppilaan oman koulun edustaja/edustajat osallistuvat.

Verkostossa mukana ollut oman koulun edustaja kirjaa edellä mainituista verkostoista oppilashuoltolain edellyttämän tiedon.

9.3 Muu monialainen yhteistyö

Nuorisotoimi: oppilaiden kasvua tukeva vapaa-ajan ohjaus sekä yhteistyö koulun toimintojen kanssa, Hyvis-toiminta

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut: ehkäisevä työnä harrastusmahdollisuuksien tukeminen ja kehittäminen

Seurakunta: kasvua tukeva toiminta, lapsi- nuoriso- ja perhetyö, Uskalla sanoa ei- leirit 7. luokkalaisille, yhteistoimintatapahtumia yhdessä koulun kanssa, Hyvis-toiminta

Varhaiskasvatus: koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, varhaiskasvatus, päiväkotitoiminta

Sosiaalipalvelut: sosiaalityön konsultaatio, lastensuojelutyö, perhetyö sekä monialainen oppilashuollon tuki tarvittaessa, perheneuvolan työ

Terveyspalvelut: perusterveydenhuolto, koululääkäripalvelut, erikoissairaanhoidon tarpeen arviointi, läheteet

Erikoissairaanhoido: lasten nuorisopsykiatria, nuorisopsykiatria, lasten neurologia

Tekniset palvelut: rakennusten ja piha-alueiden kunto ja koulumatkojen turvallisuus

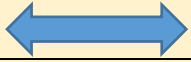
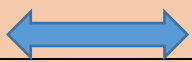
Poliisi: koulupoliisitoiminta, laillisuus- ja liikennekasvatus

Pelastuslaitos: teemapäivät, tutustumiskäynnit ja muu valistustyö

Kolmas sektori: yhdistykset, järjestöt, seurat: harrastus- ja vaikuttamismahdollisuudet (MLL, Pudasjärven urheilijat, Kurenpojat)

10 Oppimisen tuki

10.1 Ohjaus kolmiportaiseen tukeen

YLEINEN TUKI		TEHOSTETTU TUKI Oppilas tarvitsee säännöllisempää tukea		ERITYINEN TUKI Oppilas tarvitsee vahvempaa tukea tai oppiaineen yksilöllistämistä
Tukitoimet kirjataan Wilman tukilehdelle	pedagoginen arvio	oppimissuunnitelma tehostettuun tukeen	pedagoginen selvitys ja erityisen tuen päätös	Erityisen tuen päätös ja HOJKS
	Pedagoginen arvio laaditaan yhteistyössä huoltajan ja oppilashuoltohenkilökunnan kanssa. Luokanopettaja/ erityisluokanopettaja/luokanvalvoja vastaa asiakirjan laadinnasta. Erityisopettaja on mukana asiakirjan laadinnassa.	Päivitetään kerran lukuvuodessa ja arvioidaan toteutumisen lukuvuoden päätyttyä Päivitys tehdään syyslomaan mennessä	Pedagoginen arvio laaditaan yhteistyössä huoltajan ja oppilashuoltohenkilökunnan kanssa. Luokanopettaja/ erityisluokanopettaja/luokanvalvoja vastaa asiakirjan laadinnasta. Erityisopettaja on mukana asiakirjan laadinnassa.	Päivitetään kerran lukuvuodessa ja arvioidaan toteutumisen lukuvuoden päätyttyä. Päivitys tehdään syyslomaan mennessä
			Huoltajilta otetaan kirjallinen kuuleminen pedagogisen selvityksen sisällön hyväksymisestä. Lomake: Yhteenveto tulevia perusopetuksen hallintopäätöksiä varten	
			Selvitystä täydennetään tarvittaessa psykologin tai lääkärin lausunnon. Erityisen tuen päätöksen valmistelee erityisopetuksen koordinaattori rehtorille tai opetus- ja sivistystoimintajohtajalle. Erityisen tuen päätös tarkistetaan 2. luokan jälkeen ja 7. luokalle siirryttäessä sekä aina, jos erityisen tuen sisältöön tulee muutoksia	

Oppimisen tuen vähentyessä tuki kolmiportaisessa tuessa toimitaan samojen käytänteiden mukaan.

10.2 Siirtyminen pienryhmän tukeen

Pienryhmän tuki kotiluokkaan	
Pienet koulut	
Oppimisen tuki pyritään järjestämään ensisijaisesti oppilaan lähikouluun.	
Oppimisen tukeen liittyvä polku	Oppilashuollollinen polku
<ul style="list-style-type: none"> Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä Opetuksesta vastaava opettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa. Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään ja niihin kirjataan oppilaan tuleva kotiluokka sekä kotiluokan opettaja Oppilaan tuki suunnitellaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin oppiainekohtaisesti Luokanopettaja ja vastaavaa erityisopettaja sekä kotiluokan opettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt 	<ul style="list-style-type: none"> Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan yksilökohtaisessa oppilashuollossa. Suunnitelma kirjataan oppilashuoltokertomukseen. Opetuksesta vastaava opettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään ja niihin kirjataan oppilaan tuleva kotiluokka sekä kotiluokan opettaja Luokanopettaja ja vastaavaa erityisopettaja sekä kotiluokan opettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt

Pienryhmän tuki kotiluokkaan	
Hirsikampuksen alakoulu	
Oppimisen tukeen liittyvä polku	Oppilashuollollinen polku
<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä • Opetuksesta vastaava opettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa. • Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään • Oppilaan tuki suunnitellaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin oppiainekohtaisesti • Oppilaan luokka säilyy edelleen kotiluokkana • Luokanopettaja ja vastaavaa erityisopettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan yksilökohtaisessa oppilashuollossa. Suunnitelma kirjataan oppilashuoltokertomukseen. • Opetuksesta vastaava opettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa. • Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään • Oppilaan luokka säilyy edelleen kotiluokkana • Luokanopettaja ja vastaavaa erityisopettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt

Pienryhmän tuki kotiluokkaan	
Yläkoulu	
Oppimisen tukeen liittyvä polku	Oppilashuollollinen polku
<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä • Luokanvalvoja tai laaja-alainen erityisopettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa • Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään • Oppilaan tuki suunnitellaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin oppiainekohtaisesti • Oppilaan luokka säilyy edelleen kotiluokkana • Luokanvalvoja ja vastaavaa erityisluokanopettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan siirto pienryhmään suunnitellaan yksilökohtaisessa oppilashuollossa. Suunnitelma kirjataan oppilashuoltokertomukseen. • Luokanvalvoja tai laaja-alainen erityisopettaja on yhteydessä erityisopetuksen koordinaattoriin, joka alkaa järjestellä siirtymistä yhdessä oppimisen tuesta ja oppilashuollosta vastaavan rehtorin kanssa • Oppilaan pedagogiset asiakirjat päivitetään • Oppilaan tuki suunnitellaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin oppiainekohtaisesti • Oppilaan luokka säilyy edelleen kotiluokkana • Luokanvalvoja ja vastaavaa erityisluokanopettaja sopivat yhdessä siirtymisaikataulun, ryhmään tutustumisen sekä muut käytännön järjestelyt

10.3 Nivellys esiopetukseen

Pudasjärvellä lapsille tehdään lastenneuvolassa iänmukaiset LENE (leikki-ikäisen lapsen neurologinen kehitys) -arviot 2½, 4, 5, ja 6-vuoden iässä. Näiden arvioiden pohjalta voidaan ennustaa mahdollisia tulevia oppimisvaikeuksia. Mikäli huoli lapsen kehityksestä herää, tähän puututaan välittömästi ja lapsi ohjataan tarvittavien tukipalvelujen piiriin esim. puhe-, fysio- tai toimintaterapia, psykologi tai perheneuvolan palvelut. Esiopetuksen aloittavista lapsista noin 70% kuuluu ennen esiopetusta osa-aikaisen tai kokoaikaisen ohjatun varhaiskasvatuksen piiriin.

Lastenneuvolan tarkastusten tiedot ovat kouluterveydenhuollon käytettävissä, kun lapsi aloittaa esikoulun. Ennen esikoulun alkua neuvolan terveydenhoitajat ja moniammatillinen työryhmä (neuvolan terveydenhoitajat, perheneuvolan sosiaalityöntekijä ja psykologi, terveyskeskuksen toimintaterapeutti ja puheterapeutti sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja) huolehtivat siitä, että lapsen oppisen ja opetuksen järjestämisen kannalta riittävä, olemassa oleva tieto siirtyy tulevan esiopetuspaikan terveydenhoitajalle ja koulukuraattorille.

Koulun terveydenhoitaja kutsuu koululle koolle nivellyspalaverin, jossa on mukana kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, esikoulunopettaja ja erityisopettaja sekä tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja/tai varhaiskasvatuksen opettaja. Saadun tiedon pohjalta muodostetaan tulevat opetusryhmät ja voidaan suunnitella mahdollisia tukitoimia esioppilaille.

Lapsille, joilla on tehostetun tai erityisen tuen tarvetta pidetään yksilökohtainen nivellyspalaveri ennen esiopetuksen alkua. Yhteisen kokoontumisen tavoitteena on oppisen ja koulunkäynnin osalta olennaisen tiedon siirtyminen ja jatkumon turvaaminen varhaiskasvatuksesta tulevalle koulutielle. Moniammatillisen nivellyspalaverin kutsuu koolle varhaiskasvatuksen erityisopettaja, mukana on aina myös lapsen huoltaja/t. Huoltajien luvalla lasta koskevat lausunnot siirtyvät lapsen tulevaan esikouluun, alkuperäiset lausunnot arkistoidaan varhaiskasvatuksessa. Pedagogiset asiakirjat siirtyvät kouluille paperisina.

10.4 Nivellys ensimmäiselle luokalle

Suurin osa Pudasjärvellä ensimmäisen luokan aloittavista oppilaista on osallistunut esiopetukseen samalla koululla jolla hän aloittaa varsinaisen perusopetuksen. Tiedon siirto lapsen oppimisen ja kasvun asioissa hoituu esiluokan opettajalta luokanopettajalle ennen keväällä järjestettävää kouluun tutustumispäivää. Erityisopettajan, kouluterveydenhoitajan ja koulukuraattorin asiantuntemus on käytettävissä tiedonsiirtovaiheessa. Koulujen esioppilaille laaditut esiopetuksen oppimissuunnitelmat ja tarvittava oppimisen tuki on tulevan opettajan nähtävillä Wilma-järjestelmässä.

Lastenneuvolan tarkastusten tiedot ovat kouluterveydenhuollon käytettävissä, kun lapsi siirtyy päiväkodin esikoulusta perusopetukseen. Ennen koulun alkua, yleensä huhtikuussa, neuvolan terveydenhoitajat ja moniammatillinen työryhmä kokoontuu ja huolehtii siitä, että lapsen oppisen ja opetuksen järjestämisen kannalta riittävä tieto siirtyy tulevaan kouluun.

Päiväkodista kouluun siirtyville lapsille, joilla on tehostetun tai erityisen tuen tarvetta pidetään yksilökohtainen nivellyspalaveri ennen ensimmäisen luokan alkua. Yhteisen kokoontumisen tavoitteena on oppisen ja koulunkäynnin osalta olennaisen tiedon ja tukitoimien siirtyminen sekä jatkumon turvaaminen varhaiskasvatuksesta tulevalle koulutielle. Moniammatillisen nivellyspalaverin kutsuu koolle varhaiskasvatuksen erityisopettaja, mukana on aina myös lapsen huoltaja/t. Huoltajien luvalla lasta

koskevat lausunnot siirtyvät lapsen tulevaan kouluun, alkuperäiset lausunnot arkistoidaan varhaiskasvatuksessa. Pedagogiset asiakirjat siirtyvät kouluille paperisina.

Kaikille ensimmäisen luokan aloittaville oppilaille tehdään ryhmämuotoinen kouluvalmiusarvio esiopetusvuoden helmi-maaliskuussa esiopetusyksikön erityisopettajan toimesta. Kouluvalmiusarviossa saatu tieto on käytettävissä nivellysvaiheessa.

10.5 Nivellys yläluokille

Nivellys yläluokille tapahtuu seuraavan aikataulun mukaan

NIVELLYS HIRSIKAMPUKSEN YHTENÄISKOULUUN

Kuukausi	Toiminta	Toimijat
marraskuu	Hyvis- palaverin suunnittelu	-Hirsikampuksen oppimisen tuen ja oppilashuollon vastaava rehtori -erityisopetuksen koordinaattori - 6. luokan luokanopettajat -koulunkäynninohjaajat -tukopilaat -kuraattorit -terveydenhoitajat -nuorisotyöntekijät -seurakunta
tammikuu	-yläluokkien erityisopettaja toimittaa nivellys-testit alaluokkien erityisopettajalle -alaluokkien erityisopettajat tekevät matematiikan, lukemisen ja kirjoittamisen testit - yläluokkien erityisopettaja tarkastaa testit	-ylä- ja alaluokkien erityisopettajat
helmikuu	Hyvis-päivä	-Hirsikampuksen oppimisen tuen ja oppilashuollon vastaava rehtori -erityisopetuksen koordinaattori - 6. luokan luokanopettajat -koulunkäynninohjaajat -tukopilaat -kuraattorit -terveydenhoitajat -nuorisotyöntekijät -seurakunta
maaliskuu	-nivellyspalaveri huoltajat, oppilas ja luokanopettaja => nivellyslomake Wilmassa -nivellys-testien läpikäyminen luokanopettajien ja erityisopettajien kanssa - erityisen tuen oppilaiden nivellyspalaverit erityisopetuksen koordinaattorin kanssa	-6. luokan luokanopettajat -huoltajat -oppilaat -erityisopettajat -erityisopetuksen koordinaattori
huhtikuu	-moniammatilliset nivellyspalaverit oppilasryhmien muodostamista varten -luokkajaot kuraattoreiden johdolla -luokanvalvojen nimeäminen	-oppimisen tuen ja oppilashuollosta vastaava apulaisrehtori -erityisopetuksen koordinaattori -opinto-ohjaaja -kuraattorit -terveydenhoitajat -erityisopettajat
toukokuu	-erityisen tuen päätösten uusiminen -tulevien 7. luokkalaisten tutustumispäivä -luokkajaot	-oppimisen tuen ja oppilashuollosta vastaava rehtori -erityisopetuksen koordinaattori -kuraattorit -terveydenhoitajat -opinto-ohjaajat -luokanvalvojat

10.6 Nivellys toiselle asteelle

Ohjaus opintojen päättövaiheessa ja opintojen jälkeen perusopetuksen päättövaiheessa ohjauksessa korostuu oppilaiden jatko-opintovalintojen ohjaaminen ja niissä tukeminen. Ohjauksen tärkeänä elementtinä on opinto-ohjaajan antama henkilökohtainen ohjaus ura- ja ammatinvalintaan liittyviin asioihin. Opinto-ohjaaja tiedottaa huoltajille yhteishausta ja muista päättöluokkaisille suunnatuista tapahtumista ja järjestää vanhemmille yhteishakuilla. Koulumme oppilaat saavat mahdollisuuden tutustumiskäynteihin heitä kiinnostaviin lähellä oleviin oppilaitoksiin ja mahdollisille aiheeseen liittyville messuille.

Oppilaille, jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen, on mahdollista tarjota tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta. Tehostetun ohjauksen tavoitteena on oppilaan opintopolun jatkuminen peruskoulun jälkeen ja koulutuksellisen syrjäytymisen sekä opintojen keskeyttämisen ehkäisy. Keskeistä on oppilaan ohjaaminen tarkoituksenmukaiseen paikkaan. Tässä voidaan hyödyntää huoltajan ja oppilaan sekä opinto-ohjaajan kanssa yhdessä käytäviä ohjauskeskusteluja sekä koulutuskokeiluja toisen asteen oppilaitoksissa. Opinto-ohjaaja koordinoi yhteishakua. Oppilaan huoltajia kuullaan lain edellyttämällä tavalla nuoren yhteishakuun liittyvissä valinnoissa.

Yhteishaun tulosten julkistamisen yhteydessä kesä-/heinäkuussa opinto-ohjaaja käy läpi kaikki yhteishakuun osallistuneet oppilaansa ja on yhteydessä niihin, jotka eivät saaneet jatko-opiskelupaikkaa ja tarvittaessa myös muihin oppilaisiin. Elokuun lopussa on tarkistuspäivä ja Valpas-järjestelmässä opinto-ohjaaja tekee ilmoituksen VALPAS-kunta-pääkäyttäjälle oppilaista joilla ei ole opiskeluoikeutta missään oppilaitoksessa.

Erytystä tukea tarvitsevan opiskelijan tiedot perusopetuksesta siirtyvät seuraavaan koulutuspaikkaan, jotta tarvittavat tukitoimet voidaan toteuttaa heti toisen asteen opintojen alkuvaiheesta lähtien. Pudasjärven lukioon tiedot siirtyvät automaattisesti Wilman kautta. Tietojen siirrosta vastaavat erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.

Lukio-opinnot

Käytännön ohjaustoiminta on eri toimijoiden yhteistyötä, joka antaa opiskelijalle mahdollisuuden osallistua opintojaksomuotoisiin, henkilökohtaisiin ja pienryhmä- sekä vertaisohjauksellisiin toimintatapoihin tai edellä mainittujen toimien yhdistelmällisiin käytänteisiin.

Lukuvoittainen ohjaussuunnitelma laaditaan opinto-ohjaustoimistossa yhteistyössä lukion hallinnon kanssa hyvissä ajoin ennen seuraavan lukukauden alkua. Tässä suunnitelmassa eritellään yksityiskohtaisemmin ohjaustoimintaan osallistuvien työnjako sekä

vertausohjauksen toimintamuodot. Ohjaussuunnitelmassa pyritään huomioimaan ja ennakoimaan mahdolliset ajankohtaiset muutokset, joita lukuvuoden aikana ilmenee. Myös siirtymävaiheen toimijoiden verkosto päivitetään ohjaussuunnitelmaan.

Pitkien välimatkojen toiminta-alueella pyritään varmistamaan laaja yhteistyö- ja moniosaajaverkosto. Tässä verkostossa on mukana toimijoita ammattioppilaitoksen, ammattikorkeakoulun, yliopiston ja vapaan sivistyssektorin sekä muita koulutuspalveluja tarjoavan elinkeinoelämän puolelta. Yhteistyöverkoston kautta tarjotaan lukion opiskelijoille opintojaksoja ja muita kokonaisuuksia, joiden suorittamisesta on hyötyä tulevilla jatko-opinnoissa.

Lukion digitaalisten valmiuksien vastaanottoa tulee jatkuvasti kehittää, jotta koulutuspalveluja tarjoavien tahojen virtuaaliesittelyihin löytyy tilat ja teknologia. Näin jatko-opintoihin hakeutuville voidaan tarjota mahdollisimman ajankohtaiset tiedot.

11 Opetuksen järjestämiseen liittyviä toimintamalleja ja suunnitelmia

11.1 Järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

- Järjestyssääntöjen tarkoitus edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä
- Informoida lainsäädännön ja järjestyssääntöjen velvoittavuudesta.
- Järjestyssäännöt ovat voimassa 07.00-17.00 koulun alueella (kartta + pysäkit) sekä opetukseen liittyvillä matkoilla tai opetustilanteissa.

Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet

Oppilaiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet

- Oppilaalla on sivistykselliset perus- ja ihmisoikeudet, kuten oikeus maksuttomaan perusopetukseen, oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä oikeus yksityiselämän suojaan
- Erilaisten oppijoiden tasavertainen asema sekä sukupuolten välisen tasa-arvo sekä kielellisten, kulttuurillisten ja uskonnollisten vähemmistöjen oikeuksien toteutuminen.
- Korostetaan myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen huomioimista ja tasa-arvoista asemaa sekä kulttuurisesti moninaisen ilmapiirin ja kulttuurien välisen ymmärryksen edistämistä koulu yhteisössä.
- Oppilaalla on oikeus saada opetusta kaikkina koulun työpäivinä, oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön sekä muihin lainsäädännössä määriteltyihin etuuksiin ja palveluihin.
- Kiusaamisen osalta oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on laadittu suunnitelma sekä koulussa on käytössä KiVa koulu –ohjelma ja sovittelumenettely.

Oppilaan velvollisuudet

- Oppivelvollisuusikäisen oppilaan velvollisuus on osallistua opetukseen, kunnes oppivelvollisuus on suoritettu tai hänelle on myönnetty lupa poissaoloon.
- Oppilaalla on velvollisuus suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.

Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

Hyvä käytös

- Noudatan hyviä käytöstapoja ja otan toiset huomioon toiminnassani.
- En kiusaa muita. Kerron jollekin aikuiselle, jos tiedän tai näen jonkun kiusaavan tai joutuvan kiusatuksi.
- Edistän ja kunnioitan osaltani työ- ja opiskelurauhaa.
- Tervehtiminen.
- Noudatan hyviä ruokailutapoja
- En syö tai juo oppituntien aikana
- En tuo ja juo energiajuomia koulun alueella.
- En kopioi töihini tekstiä tai kuvia luvatta lähettä ilmaisematta.
- Pukeudun tarkoituksenmukaisesti ja hyvän tavan mukaisesti, enkä loukkaa pukeutumisesilläni toisia. En käytä päähinettä enkä ulkojalkineita sisätiloissa
- Saavun ajoissa oppitunneille.
- En julkaise toisesta henkilöstä otettua valokuvaa tai videota ilman tämän lupaa internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa.

Oleskelu ja liikkuminen

- Liikun sisätiloissa kävellen.
- Vietän välitunnit ulkona välituntialueella.
- En poistu koulun alueelta koulupäivän aikana ilman opettajan lupaa.
- Kuljen koulumatkat turvallisesti liikennesääntöjä noudattaen.

- Säilytän kulkuvälinettäni koulupäivän ajan sille kuuluvalla paikalla, enkä käytä sitä luvatta koulupäivän aikana.

Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

- Pidän hyvää huolta koulun omaisuudesta, oppimateriaaleista ja omista tavaroistani sekä kunnioitan toisten omaisuutta.
- En roskaa ja siivoan jälkeni.
- Olen velvollinen korvaamaan aiheuttamani vahingon sekä likaamani ja epäjärjestykseen saattamani koulun omaisuuden puhdistamisen tai järjestämisen.

Turvallisuus

- Ilmoitan turvallisuuteen liittyvästä viasta tai puutteesta koulun henkilökuntaan kuuluvalla.
- En heitä lumipalloja/käpyjä/kiviä koulun alueella.
- Edistän käyttäytymiselläni koulumme oppimisympäristön turvallisuutta.
- Koulun sisätiloissa ja ympäristössä on kameravalvonta, jonka tallenteita voidaan hyödyntää omaisuusvahinko- tai kiusaamistilanteiden selvittelyssä rehtorien ja tallenteiden ylläpitäjän toimesta.

Tietokoneen, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

- Käytän koulun tietokoneita, tablettitietokoneita ja muita mobiililaitteita, sekä omia laitteita henkilökunnan luvalla.
- Ruokailutilassa emme käytä matkapuhelimia.
- Käytän opiskelussa tarvittavia välineitä ja laitteita opettajan antamien käyttö- ja turvallisuusohjeiden mukaan.
- Päihteet ja vaaralliset esineet
- Kiellettyjen, vaarallisten tai omaisuuden vahingoittamiseen tarkoitettujen esineiden tai aineiden tuominen kouluun on kiellettyä.
 - Kiellettyjä aineita tai esineitä ovat:
 - alkoholi
 - tupakka ja tupakkatuotteet (sisältäen mm. nuuskan ja sähkötupakan).
 - huumausainelain tarkoittamat huumausaineet.
 - teräaseet (puukot, veitset yms. vastaavat esineet)
 - ampuma-aseet
 - voimakkaat laserosoitimet ja vastaavat esineet.

Kurinpito

- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat.
- Opettaja tai rehtori voi ottaa häiritsevät tai vaaralliset esineet tai aineet tarvittaessa haltuunsa.
- Koulun rehtorilla ja opettajalla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Kurinpitokeinot ja kasvatuskeskustelut erillisenä suunnitelmana

Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

- Järjestyssäännöistä tiedotetaan heti lukuvuoden alkaessa koulun kotisivuilla, Wilman kautta ja vanhempainilloissa.
- Järjestyssäännöt tarkistetaan lukuvuoden alkaessa ja tarvittaessa.
- Järjestyssääntöjä seurantaa tehdään koko ajan. Seurantaa täydennetään mahdollisin kyselyin henkilökunnalta, oppilailta ja vanhemmilta.

11.2 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Tämä Pudasjärven kaupungin suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä toimii apuna käytännön työssä. Suunnitelmaa voidaan täydentää koulujen omilla ohjeistuksilla.

Kiusaaminen ja häirintä

Yleisesti koulukiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas joutuu yhden tai useamman muun oppilaan toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja / tai syrjimisen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen voi olla hetkellistä, toistuvaa tai pitkään jatkuvaa ja alistavaa fyysistä tai henkistä väkivaltaa. Se voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokassa, ryhmässä tai sosiaalisessa mediassa.

Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön suhteessa kiusaajaan/kiusaajiin. Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama oppilas.

Suoralla kiusaamisella ja häirinnällä tarkoitetaan uhrin fyysistä ja verbaalista satuttamista. Fyysinen satuttaminen voi olla esimerkiksi lyömistä, tönimistä tai potkimista. Fyysisen väkivallan ilmetessä on poliisi hälytettävä paikalle. Fyysisenä kiusaamisena pidetään myös uhrin omaisuuden tai esimerkiksi koulutöiden varastamista tai tuhoamista. Verbaalinen satuttaminen puolestaan ilmenee muun muassa loukkaavana nimittelynä, uhkailuna, pakottamisena ja kiristämisenä sekä kiusatun olemuksen, ulkonäön tai käyttäytymisen pilkkaamisena ja kiusatun naurunalaiseksi tekemisenä.

Epäsuoralla kiusaamisella ja häirinnällä tarkoitetaan kohteen satuttamista kiertoteitse vahingoittamalla hänen vuorovaikutussuhteitaan tai sulkemalla hänet pois joukosta. Se voi olla esimerkiksi uhrin arvostelemista hänen selkensä takana tai vahingollisten juorujen ja perättömien juttujen levittämistä.

Sopimaton ja huono käytös on erotettava kiusaamisesta. Huonotapainen käyttäytyminen vähentää toisten viihtyvyyttä ja toistuessaan heikentää myös huonosti käyttäytyvän itsensä sosiaalista arvostusta ja yhteisössä elämistä. Tällaiseen käyttäytymiseen kuuluu aina myös kunnioituksen puute ja välinpitämättömyys itseä ja toisia, omia ja toisten tavaroita sekä yhteistä ympäristöä kohtaan.

Huonotapainen kiroilee, huutaa, sotkee, särkee, sylkee, varastaa, nimittelee, uhkailee, laiminlyö tehtävänsä ja muut velvollisuutensa, ei pidä lupauksiaan, ei osaa tervehtiä, ei kiittää eikä pyytää anteeksi, rikkoo yhteisiä sääntöjä ja sopimuksia. Kiusaamisen tavoin myös huono käytös vie koulusta työn ilon ja usein myös työrauhan ja vaurioittaa ystävyyttä, yhteishenkeä ja ihmisten välistä kanssakäymistä ja on siksi tuomittavaa.

Kiusaamisen ja väkivallan ennalta ehkäiseminen

Oppilaita ohjataan hyvään käytökseen, erilaisuuden hyväksymiseen ja vastuuntuntoon arkipäivän tilanteissa. Vastuuntuntoon kuuluu mm. muiden huomioon ottaminen, ympäristöstä huolehtiminen, heikompien puolustaminen sekä toisten auttaminen. Myös hyvän luokkahengen kehittämiseksi pyritään koko koulun hengen luomiseen. Oppilaiden kanssa käydään läpi kiusaamisen seuraukset ja rangaistukset etukäteen.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:

- Koulussa pyritään avoimeen vuorovaikutukseen ja suvaitsevan toimintakulttuurin syntymiseen. Kaikille tehdään selväksi, ettei kiusaamista hyväksytä.
- Kouluyhteisössä sovitaan yhteiset kirjatut säännöt, järjestyssäännöt ja erilliset sopimukset toimintatavoista.
- Koulussa järjestetään tehokas välituntivalvonta ja turvallisuuskulttuuria kehittämällä vältetään kiusaamisen syntymiselle otollisia tilanteita.
- Toimintatapojen toteutumista seurataan säännöllisesti.

Oppilaita rohkaistaan kertomaan heti kiusaamistilanteista. Jokainen koulussa työskentelevä aikuinen puuttuu kiusaamistilanteisiin välittömästi. Kiusaamistilanteet käsitellään viivyttämättä ja asiasta tiedotetaan kaikkien asianosaisten koteihin. Kouluissa voidaan kartoittaa kiusaamisen esiintymistä säännöllisesti esimerkiksi kyselyillä. Kiusaamistilanteiden selvittelyssä voidaan käyttää KiVa –koulu toimintamallia tai vertaissovittelevuutta.

Kiusaamiseen puuttuminen

Aikuiset ovat vastuussa kiusaamisen lopettamisesta. Sen vuoksi koulussa tai koulumatkalla tapahtuvasta kiusaamisesta on aina kerrottava jollekin aikuiselle.

Oppilaan huoltajat

- Jos epäilet, että lastasi on kiusattu, kannusta häntä kertomaan asiasta tai ole itse yhteydessä opettajaan. Ota yhteyttä kouluun, vaikka lapsesi kieltäisikin.
- Koulukiusaamisen selvittäminen aloitetaan aina koulussa.
- Jos lapsesi on kiusaava osapuoli, tee selväksi, että et hyväksy minkäänlaista kiusaamista. Kerro asiasta myös opettajalle.

Oppilas

- Kiusaamistilanteessa sano päättäväisesti ja tarkasti, mistä et pidä: "Jätä minut rauhaan, koska en pidä siitä, että sinä..." tai vain yksinkertaisesti "Lopeta!"
- Lähde pois kiusaajan luota.
- Kerro aikuiselle, jos olet itse kiusattu tai näet jotakin kiusattavan.
- Ole kiusatulle kaveri, älä jätä häntä yksin.
- Rohkaise kiusattua kertomaan kiusaamisesta jollekin aikuiselle, voit myös itse tarjoutua kertomaan hänen puolestaan.

Asian käsittely yksilö-, ryhmä- ja koko yhteisön tasolla

Yhteisön tasolla

- avaamme koulun säännöt kaikille oppilaille vähintään kerran vuodessa alkusyksyllä ja ne lähetetään koulutiedotteen mukana kaikkiin koteihin.
- edellytämme, että jokainen toimii toista arvostaen ja hyvän ystävän tavoin oppimistilanteissa, välitunneilla sekä koulumatkoilla
- valvomme tehokkaasti välitunteja
- (kehitämme kummiluokkatoimintaa)
- teemme tarvittaessa tilannekartoituksia koulukiusaamisesta esim. oppilaille ja huoltajille suunnatuilla kyselyillä
- järjestämme koulun yhteisiä vanhempainiltoja yleisistä kasvatukseen liittyvistä asioista
- käsittelemme tilanteita tarvittaessa yleisellä tasolla koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä
- osallistamme oppilaita mm. ottamalla heidät mukaan koulun sääntöjen laadintaan sekä luomaan kouluun hyvää yhteishenkeä
- kirjaamme kiusaamistilanteet ja toimenpiteet.

Ryhmän tasolla

- järjestämme luokkakohtaisia vanhempainiltoja
- kartoitamme tilannetta tarvittaessa (esim. kiusaamiskysely)
- keskustelemme luokissa jatkuvasti hyvän ja turvallisen oppimisympäristön edellytyksistä
- opastamme lapsia, miten toimitaan kiusaamistilanteissa
- korostamme sitä, että kiusaamisesta kertominen ei ole kantelua
- toimimme luokkahengen parantamiseksi
- laadimme luokkaan omat luokan ohjeet hyvän ja turvallisen oppimisympäristön edistämiseksi

Yksilötasolla

- keskustelemme kiusaajien ja kiusattujen sekä heidän huoltajiensa kanssa ja pyrimme löytämään myönteisiä toimintamalleja asioiden ratkaisemiseksi
- tarvittaessa osapuolet selostavat tapahtuman itse kirjallisesti
- teon sovittaminen sovitaan yhteisesti
- rohkaisemme kaikkia lapsia toimimaan aktiivisesti kiusaamista vastaan
- seuraamme kiusaajien käyttäytymistä ja vahvistamme oikeita käyttäytymismalleja
- seuraamme sopimusten noudattamista
- tehostamme kiusaajan tarkkailua koulupäivän aikana ja sovimme tarvittaessa liikkumisesta / oleilusta valvotusti
- rehtori voi tarvittaessa evätä oppilaalta opetukseen osallistumisen jäljellä olevan työpäivän ajaksi, mikäli oppilas on vaaraksi muiden oppilaiden tai koulun aikuisten turvallisuudelle taikka opetus häiriintyy kohtuuttomasti
- ohjataan tarvittaessa yksilökohtaisiin oppilashuoltopalveluihin

Yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö huoltajan kanssa

- huoltajia kehoitamme ottamaan yhteyttä ensisijaisesti lapsen omaan opettajaan, sekä tarvittaessa kuraattoriin tai rehtoriin välittömästi kiusaamisen alettua
- jotta pystymme kaikin koululle mahdollisin keinoin auttamaan sekä kiusattua että kiusaajaa heidän ongelmissaan, tarvitsemme riittävää tietoa tapahtumista
- tehdyistä sopimuksista tiedotetaan myös huoltajille esim. puhelimitse tai Wilma -viestillä
- järjestämme tarvittaessa kiusaajan ja kiusatun sekä heidän huoltajiensa kanssa yhteisneuvottelun
- vakavissa pahoinpitelyissä ohjaamme huoltajia käymään lapsen kanssa lääkärillä tai terveydenhoitajalla tarkistuttamassa vammat

Yhteistyö viranomaisten kanssa

- kiusaajan ja kiusatun sekä heidän huoltajiensa kanssa sovittuun yhteisneuvotteluun kutsumme tarvittaessa mukaan lähipoliisin
- mikäli oppilasta on pahoinpidelty koulupäivän aikana, on huoltajilla oikeus päättää asianomistajana rikosilmoituksen tekemisestä
- vakavissa pahoinpitelyissä otamme yhteyttä poliisiin ja tiedotamme asiasta, jolloin poliisi päättää asian saattamista syyteharkintaan

Suunnitelmasta tiedottaminen ja koulu yhteisön henkilöstön ja huoltajien sekä yhteistyökumppanien perehdyttäminen ohjeisiin

- Kaupungin yhteinen suunnitelma hyväksytään oppilashuollon ohjausryhmässä. Koulukohtaiset suunnitelmat hyväksytään koulun oppilashuoltoryhmässä.
- suunnitelma liitetään Pudasjärven opetussuunnitelmaan
- suunnitelma on luettavissa kaupungin kotisivuilla
- suunnitelmasta tiedotetaan koulun henkilöstölle opettajakokouksissa sekä huoltajille vuosittain syyslukukauden alkaessa

Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi

- suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa ja viimeistään opetussuunnitelman päivittämisen yhteydessä
- suunnitelman toteutumista arvioidaan lukuvuositain kevätlukukaudella koulun oppilashuoltoryhmässä. Toteutumisen arviointi kirjataan oppilashuoltoryhmän muistioon.

11.3 Väkivaltaan puuttuminen

Tilanteessa: Pyri toimimaan rauhallisesti, ettei omalla toiminnalla kasvata tilannetta. Tarvittaessa pakene ja suojaudu.

Työssä tai työympäristössä ei pidä sietää väkivaltaa tai sen uhkaa. Henkinen ja fyysinen väkivalta ei kuulu työpaikalle.

Opetus- ja kasvatusalalla toimivan ei pidä sallia väkivaltaa kenenkään taholta (lapsen, oppilaan, opiskelijan, huoltajan, työyhteisönjäsenen, eikä ulkopuolisen taholta) eikä minkäänlaisten välineiden välityksellä. (TtL 27§)

MITEN VOIT ENNAKOIDA TILANNETTA?

- Tunnista aggressiutilanteisiin liittyvät ennakkomerkit oppilastuntemuksen mukaan
- Turvaa toiset henkilöt (siirtyminen pois)
- Huomiotta jättäminen, mikäli mahdollista
- Älä provosoidu äläkä provosoi
- Tarkista ympäristö esim. terävät esineet
- Pyydä apua, vältä tilanteisiin menemistä yksin (turvallisuus ja oikeusturva)
- Pitkissä kiinnipitämistilanteissa vaihda kiinnipitäjää
- Tiedota huoltajaa toimintamalleista ja kirjaa toimintamallit (pedagogiset asiakirjat, ohjaamisen suunnitelma)

Tiedota oppilaan kanssa työskenteleviä toimintamallista

MILLOIN PITÄÄ RAJOITTA FYYSISESTI?

- Kun henkilö aiheuttaa merkittävän riskin itselleen, muille tai omaisuudelle. (Perusopetuslaki 36b)

MITEN RAJOITAN FYYSISESTI TAI POISTAN OPPILAAN TILASTA?

- Huomio oppilaan ikä, tilanteen vakavuus
- Käytä passiiviset rajoittamiskeinot, mahdollisimman lieviä ja lyhytaikainen pito
- Kerro oppilaalle sanallisesti mitä teet, kysy toistuvasti voiko rajoittamista vähentää
- Toinen henkilö aina paikalla
- Tilasta poistettua oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa
- Kirjaa heti tilanne paperille

MILLOIN AMBULANSSI TAI POLIISI PAIKALLE?

- Kouluterveydenhoitaja aina paikalle arvioimaan tilannetta (mikäli koululla on terveydenhoitaja paikalla)
- Vakavassa tilanteessa soimitaan heti 112 (sekä fyysinen että psyykinen tilanne)
- Huolehdi myös tekijän tilanne ja jatkotoimet

MITEN TILANNE SELVITETÄÄN KOULUSSA?

- Tilanteen rauhoittaminen/ tiedottaminen ympäröiville henkilöille
- Asian selvittäminen alkaa (vastuuluokan opettajan mukaan tulo luokan valvontaan)
- Tapahtuneesta ilmoitus huoltajille (uhri/ tekijä)

MITEN TILANNE SELVITETÄÄN ESIMIEHEN KANSSA?

- Tilanteen purkaminen mukana olleiden aikuisten kanssa saman päivän aikana
 - Tapahtumailmoituksen täyttäminen rehtorin/apulaisrehtorin johdolla (lomake 1)
 - Sovitaan tilanteen jatkotoimenpiteet (sekä uhri/ tekijä)
 - Tapahtumailmoitus tallennetaan arkistoon. Rehtori toimittaa ilmoitukset opetus- ja sivistystoimenjohtajalle.
- Tarvittaessa selvitys opettajan voimakeinojen käytöstä (POL 36b§)
 - Kiinnipitolomake 2
- Lisäksi arvioidaan tarve rikosilmoituksen, tapaturmailmoitukseen vakuutusyhtiölle, uhrin jälkihoitoon, oppijan kurinpitorangaistukseen, yksilökohtaiseen oppilashuoltoryhmään, lastensuojeluilmoitukseen (TtL 8,10,27§, TtHL 12§,THL 16,17§, POL 29,31a,36a½, Lsl 25§)
- Oppilashuoltopalaveri pidetään erikseen molempien osapuolten kanssa mahdollisimman pian
 - Tapahtumailmoitus käydään läpi huoltajan kanssa
 - Oppilashuoltokertomukseen kirjataan jatkotoimenpiteet ja seuranta

TYÖNTEKJÄ

- Tee turvallisuusilmoitus aina Pelkkan Turva-arviin.
- Linkki: <https://www.turva-arvi.fi/Turvallisuusilmoitus/Ilmoitus?i=vtb035st2o>

11.4 Kiva koulu

Oppilaiden suojaaminen kiusaamiselta ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen

Peruskouluissamme on käytössä KiVa Koulu -toimintaohjelma, kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi. Kouluilla on käytössä Kiva Koulu –materiaalit: kansiot ja verkko-oppimateriaali sekä virtuaalipelit. Koulussa toimivat Kiva-tiimit, jotka jalkauttavat toimintaa, seuraavat tilannetta ja selvittelevät Kiva-tiimille ohjautuvat kiusaamistapaukset. Koulujen Kiva-toiminnasta tiedotetaan oppilaita ja huoltajia.

Ennaltaehkäisy

1., 4. ja 7. luokalla pidetään KiVa Koulu –materiaalin tuella oppitunteja kullekin vuosiluokalle kuuluvista teemoista. Teemojen puitteissa harjoitellaan mm. tunnetaitoja ja eri rooleissa toimimista, opitaan tunnistamaan kiusaamisen eri tapoja, tutustutaan kiusaamiseen ryhmäilmiönä ja harjoitellaan toimintatapoja, joilla kiusaamisesta voi kertoa tai kiusaamiseen voi puuttua. Valvojat käyttävät huomioliivejä, tehden näin esim. välituntien valvonnan näkyvämmäksi.

Toimenpiteet kiusaamistilanteissa

Satunnaiset tappelut riidat ja tilapäiset konfliktit selvittää tilanteen havainnut tai tiedoksi saanut opettaja, koulunkäynninohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja, luokanopettaja tai luokanvalvoja.

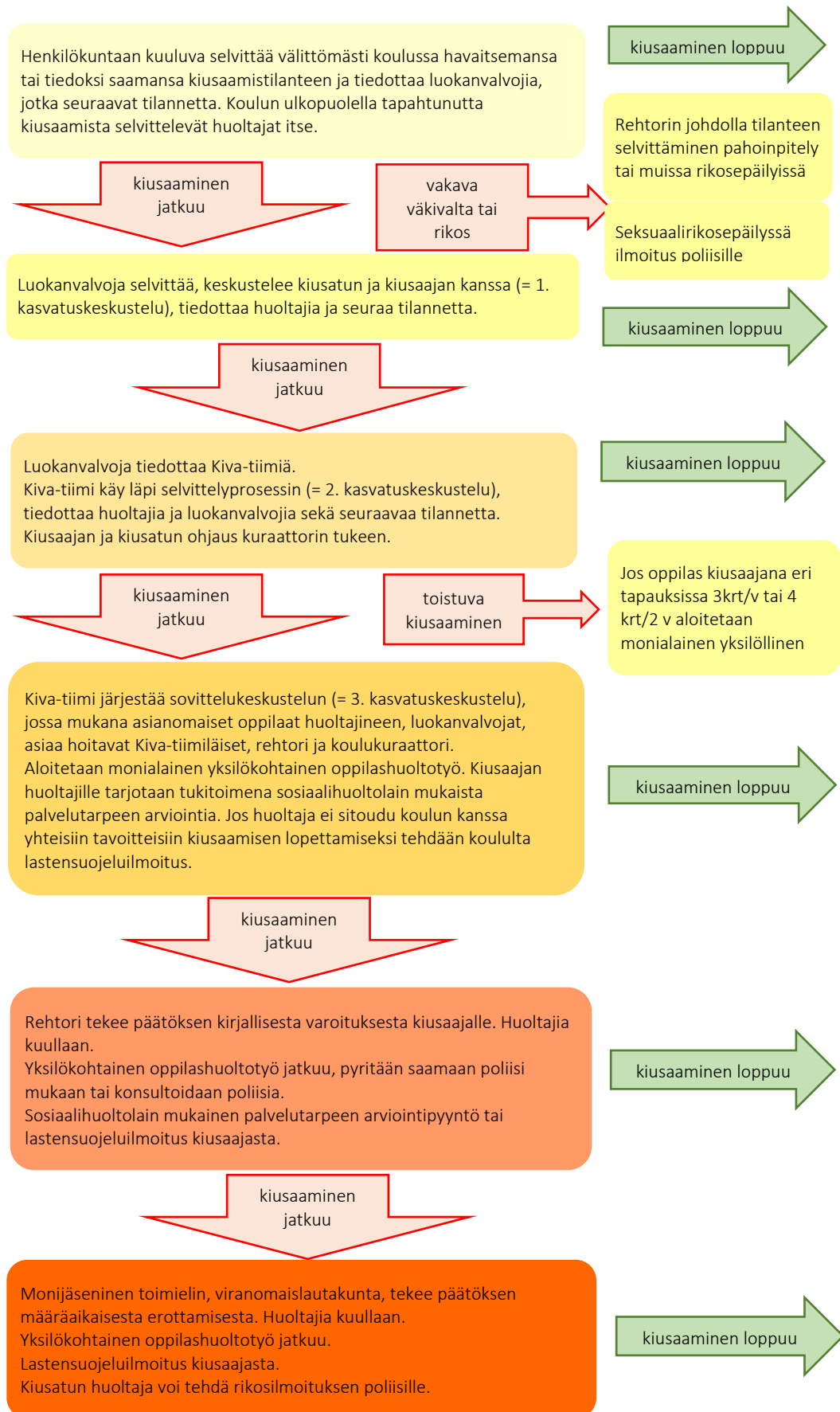
Toistuvat tapaukset, eli kiusaamistapaukset, ohjataan KiVa-tiimiläisten selvitettäväksi. Kiusaamistilanteiden seulonnassa ja selvittelyssä saadut tiedot ja sopimukset kirjataan ja tallennetaan KiVa-tiimin seurantaan varten. Kirjaamiseen soveltuvat KiVa -toimintaohjelman valmiit kaavakkeet.

- Lomake 1 Seulonta
- Lomake 2 Keskustelu kiusatun kanssa
- Lomake 3 Yksilökeskustelut kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa
- Lomake 4 Yhteiskeskustelu kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa
- Lomake 5 Seurantakeskustelu kiusatun oppilaan kanssa
- Lomake 6 Yhteinen seurantakeskustelu

Tapaukset käsittelevät KiVa-tiimiläiset tiedottavat tapauksesta sekä kiusatun, että kiusaajan huoltajia sekä luokanopettajia tai luokanvalvojia. Kiusattu ja kiusaaja ohjataan tarpeen mukaan oppilashuollon tukeen.

Mikäli kiusaamista ei saada loppumaan KiVa-toimenpiteillä, työskentelemään kutsutaan tilanteen mukaan rehtori, oppilashuollon toimijoita, huoltajat tai jopa poliisi. Tapauksesta riippuen on mahdollista tehdä pyyntö sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus. Kiusaaminen voi täyttää rikoksen tuntomerkit ja silloin alaikäisen oppilaan huoltajan on mahdollista tehdä tutkintapyyntö poliisille.

11.5 Koulukiusaamiseen puuttumisen malli Pudasjärvellä



Ilmoitusvelvollisuudet kiusaamistapauksissa

- koulussa tai koulumatkalla tapahtunut kiusaaminen (ml. väkivalta ja häirintä) kiusaamiseen syyllistyneen / kohteena olevan oppilaan osalta huoltajalle (koskee vain opettajaa ja rehtoria, perusopetuksessa)
- lastensuojelun tarve
- sosiaalihuollon tarve
 - ohjaus sosiaalipalveluihin tai
 - ilmoitus (suostumuksella) sosiaalihuollon viranomaisille
- seksuaalirikosepäilyssä tiedoksi saanut ilmoittaa poliisille
- henkeen tai terveyteen kohdistuva rikos, josta enimmäisrangaistus min 2 v. vankeutta, poliisille ja lastensuojeluun
- epäselvissä tilanteissa voi konsultoida anonyymisti lastensuojelun palveluohjaaja Kaija Kehusmaa-Lehtolaa puh. 040 826 6580, ja ellei häntä ei saada kiinni tai asia on kiireellinen, alueellista palveluohjausta puh. 08 5875 5010
- rikosepäilyissä tai epäselvissä tilanteissa, esim. nettikiusaaminen, konsultoidaan poliisia
 - Pudasjärven poliisipäivystys puh. 0295 416 641 ke 10-14
 - valtakunnallinen neuvonta ja ajanvaraus puh. 0295 419 800 ma-pe 8-16.15
 - hätätapauksissa soita 112

Rehtorin johdolla selvittävät vakavat väkivaltatapaukset

- väkivallan vakavuuden arvioinnissa otetaan huomioon ikä- ja kehitystaso
- fyysisestä väkivallasta jää jäljet
- väkivallanteossa käytetään vahingoittavaa välinettä

Kiusaamisessa voi olla kyse esimerkiksi seuraavista rikoksista:

- yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen
- kunnianloukkaus
- rangaistava vihapuhe
- laiton uhkaus
- pahoinpitely
- seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teot
- vainoaminen
- omaisuuteen kohdistuva vahingonteko, näpistys, varkaus ja kiristys

verkossa tapahtuvaan kiusaamiseen liittyviä rikosnimikkeitä voivat olla esim. laiton uhkaus, viestintärauhan rikkominen, identiteettivarkaus, tekijänoikeusrikos, tietoliikenteen häirintä, tietomurto, viestintäsalaisuuden loukkaus, petos ja datavahingonteko.

Ilmoitusvelvollisuudet kiusaamistapauksissa

- koulussa tai koulumatkalla tapahtunut kiusaaminen (ml. väkivalta ja häirintä) kiusaamiseen syyllistyneen / kohteena olevan oppilaan osalta huoltajalle (koskee vain opettajaa ja rehtoria, perusopetuksessa)
- lastensuojelun tarve
- sosiaalihuollon tarve
 - ohjaus sosiaalipalveluihin tai
 - ilmoitus (suostumuksella) sosiaalihuollon viranomaisille
- seksuaalirikosepäilyssä tiedoksi saanut ilmoittaa poliisille
- henkeen tai terveyteen kohdistuva rikos, josta enimmäisrangaistus min 2 v. vankeutta, poliisille ja lastensuojeluun
- epäselvissä tilanteissa voi konsultoida anonyymisti lastensuojelun palveluohjaaja Kaija Kehusmaa-Lehtolaa puh. 040 826 6580, ja ellei häntä ei saada kiinni tai asia on kiireellinen, alueellista palveluohjausta puh. 08 5875 5010
- rikosepäilyissä tai epäselvissä tilanteissa, esim. nettikiusaaminen, konsultoidaan poliisia
 - Pudasjärven poliisipäivystys puh. 0295 416 641 ke 10-14
 - valtakunnallinen neuvonta ja ajanvaraus puh. 0295 419 800 ma-pe 8-16.15
 - hätätapauksissa soita 112

Rehtorin johdolla selvittävät vakavat väkivaltatapaukset

- väkivallan vakavuuden arvioinnissa otetaan huomioon ikä- ja kehitystaso
- fyysisestä väkivallasta jää jäljet
- väkivallanteossa käytetään vahingoittavaa välinettä

Kiusaamisessa voi olla kyse esimerkiksi seuraavista rikoksista:

- yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen
- kunnianloukkaus

- rangaistava vihapuhe
- laiton uhkaus
- pahoinpitely
- seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teot
- vainoaminen
- omaisuuteen kohdistuva vahingonteko, näpistys, varkaus ja kiristys
- verkossa tapahtuvaan kiusaamiseen liittyviä rikosnimikkeitä voivat olla esim. laiton uhkaus, viestintärauhan rikkominen, identiteettivarkaus, tekijänoikeusrikos, tietoliikenteen häirintä, tietomurto, viestintäsalaisuuden loukkaus, petos ja datavahingonteko

11.6 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi seksuaaliselta häirinnältä

Mitä seksuaalinen häirintä on?

- Seksuaalisessa häirinnässä on kysymys lapsen tai nuoren altistamisesta ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle, joka loukkaa hänen psyykkistä tai fyysistä koskemattomuuttaan.
- Sillä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä.
- Vakavimmillaan se voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikolliseksi teoksi.
- Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus (voi olla myös yksittäinen teko).

Miten seksuaalinen häirintä voi ilmetä?

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt eri sosiaalisen median kanavissa, WhatsApp-, Snapchat- yms. viestit, tekstiviestit, sähköpostit, puhelinsoitot
- fyysinen koskettelu ja lähentely
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaalirikos kuten raiskaus, sen yritys tai seksuaalinen ahdistelu
- Käsitys fyysisen vuorovaikutuksen muodoista ja sopivista rajoista on kulttuuri- ja yksilökohtaista

Seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemisen ja siihen puuttumisen malli Pudasjärvellä

Oppilaitoksen henkilöstöllä on ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista. Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja yhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä kotien kanssa. Hyvinvoinnin edistäminen tarkoittaa velvollisuutta ennaltaehkäisevään työhön sekä velvollisuutta puuttua havaitsemiinsa häirintä- ja ongelmatilanteisiin. Jokainen seksuaalista häirintää havainnut tai siitä tiedon saanut oppilaitoksen henkilöstöön kuuluva huolehtii siitä, että asiaa lähdetään selvittämään viipymättä.

- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

Seksuaalisen häirinnän vastaisessa suunnitelmassa kuvataan mahdollisimman konkreettisesti

- Ennalta ehkäisevän työn kokonaisuus koulussa/oppilaitoksessa
- Puuttuminen ja opiskelijalle tarjottava yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta.

Toimintamalli on elävä asiakirja, joka edellyttää

- Osallistavaa valmistelua
- Perehdyttämistä
- Päivittämistä
- Tiedottamista.

Eri toimijoiden vastuualueet

Koulutuksen järjestäjä

- ohjausryhmä

Rehtori

- Rehtori vastaa viime kädessä johtamansa oppilaitoksen opiskeluympäristön turvallisuudesta. Vastuu edellyttää henkilöstön ohjausta ja valvontaa sekä havaittuihin epäkohtiin ja rikkeisiin puuttumista.
- Ennaltaehkäisy
 - Kaikki säännöksissä ja määräyksissä edellytetyt oppilaitostasoiset suunnitelmat on tehty
 - Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä on asetettu
 - Kouluyhteisön- ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan monialaisesti, niitä seurataan ja niistä raportoidaan
 - Henkilöstölle annetaan tarvittavat ohjeet seksuaalisen häirinnän tunnistamiseksi sekä häirintään puuttumiseksi ja siihen liittyviksi ilmoitusmenettelyiksi
 - Opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan, miten seksuaaliseen häirintään puututaan ja kenelle voi ilmoittaa, mikäli seksuaalista häirintää ilmenee (mahdollinen yhteyshenkilö/-henkilöt)
- Puuttuminen, jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvaa:
 - tapahtumankulku selvitetään, kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta
 - jos häirintä on vakavaa tai jos lievempi häirintä jatkuu selvittelyn jälkeen, tehdään tarvittavat palvelussuhdetta koskevat päätökset (varoitusta ja viime kädessä palvelussuhteen päättäminen)
- Puuttuminen, jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen opiskelijaa:

- o tapahtumankulku selvitetään, kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta
- o häirintään syyllistyneelle opiskelijalle määrätään kurinpitoseuraamus
- o Häirinnän kohteeksi joutunut ja häirintään syyllistynyt ohjataan yksilökohtaisten opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin ja palvelujen vaikutuksia seurataan

Opettaja

- Opettaja antaa opetussuunnitelman mukaista opetusta, kasvatusta ja ohjausta. Opettaja vastaa opetusryhmänsä turvallisuudesta ja hyvinvoinnista sekä osaltaan koulu yhteisön hyvinvoinnista.
- Ennaltaehkäisy
 - o Osallistuu oppilaitoksen opetus- ja opiskeluhoitosuunnitelman (ml. seksuaalista häirintää koskevan suunnitelman) valmisteluun ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn
 - o Seuraa opiskelijan yksilöllistä hyvinvointia ja oppimista sekä havainnoi muutoksia
 - o On kiinnostunut opiskelijan kuulumisista ja keskustelee hänen kanssaan huolesta kahden kesken
 - o On tarvittaessa yhteydessä alaikäisen opiskelijan kotiin.
- Opetustilanteet
- Luo turvallisen ja rauhallisen ilmapiirin sekä huolehtii mm. tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamisesta
- Toteuttaa sukupuolietäisistä opetusta
- Seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen aihealueena sisältyy
 - o Laaja-alaiseen osaamiseen (erityisesti itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu sekä monilukutaito)
 - o Monien oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin (kuten biologian, ympäristöopin, terveystiedon, liikunnan, yhteiskuntaopin, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä uskonnon/ elämäntutkimustiedon).
 - esimerkki aiheita: lapsen ja nuoren turvataidot, sopivan ja sopimattoman käyttäytymisen erot, lain edellyttämät oikeudet ja velvollisuudet, lain mukainen suoja seksuaaliseen käyttäytymiseen, kuten suojaikärajat ja esimerkkejä lainvastaisesta käyttäytymisestä
 - o KiVa – koulun teematunnit
- Puuttuminen
 - o Ilmoittaa rehtorille tietoonsa tulleesta oppilaitoksessa tapahtuneesta opiskelijaan kohdistuneesta seksuaalisesta häirinnästä
 - o Voi rajatusti konsultoida opiskeluhoollon henkilöstöä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarpeesta (sekä luovuttaa tässä yhteydessä salassapidon estämättä opiskeluhoollon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta välttämättömiä tietoja)
 - o Ohjaa opiskelijan (häirinnän kohteeksi joutuneen ja häirintään syyllistyneen) tarvittaessa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin
 - o On velvollinen ottamaan yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin, kuraattoriin tai terveydenhoitajaan (yhdessä opiskelijan kanssa) todetessaan palveluiden tarpeen sekä luovuttaa salassapidon estämättä tuen tarpeen arvioimiseen tarvittavat tiedot
 - o Kutsuu tarvittaessa koolle yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän huomioiden kokoonpanon tapauskohtaisen harkinnan ja sen edellyttämän suostumuksen.

Oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmä

- Monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.
- Opiskeluhoitoryhmän työn kohteena on ryhmä, luokka, yhteisö ja opiskelu ympäristö. Ryhmässä asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla.
- Valmistella ja päivittää oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma ja muut opiskeluhoollon ja erilaisia ongelmatilanteita koskevat suunnitelmat ml. seksuaalisen häirinnän vastainen suunnitelma tarvittavassa yhteistyössä
- Koota yhteisön hyvinvointia koskevaa tietoa eri lähteistä ml. seksuaalisen häirinnän esiintyvyyttä
 - o Kouluterveyskyselyt luokilla 4,5,8,9, Toinen aste vuosiluokilla 1. ja 2.
 - o Kiva koulu tilannekartoitukset
 - o Koulunhyvinvointiprofiili
 - o Koulujen laajat terveystarkastukset
- Seurata ja arvioida yhteisön ja ryhmien hyvinvoinnin tilaa sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuutta
- Tiedottaa opiskeluhoollon, sen toimintatavoista ja käytännöistä opiskelijoille, huoltajille, oppilaitoksen henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille

Opiskeluhoollon palveluiden henkilöstölle

- Opiskeluhoollon psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan ja lääkärin tehtäviin kuuluvat sekä yhteisöllinen että yksilökohtainen opiskeluhoollotyö.
- Psykologin ja kuraattorin palvelut tukevat opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.
-
- Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa edistetään opiskelijan tervettä fyysistä ja psyykkistä kasvua ja kehitystä sekä hyvinvointia ja opiskelukykyä. Opiskelijalle opiskeluhoollon palvelujen käyttö on aina vapaaehtoista.
- Tiedottaa omasta tehtäväkuvasta, saavutettavuudesta ja yhteystiedoista opiskelijoille, huoltajille ja oppilaitoksen henkilöstölle tarjota opiskelijalle mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa seitsemän oppilaitoksen työpäivän kuluessa pyynnöstä tai asian ollessa kiireellinen, samana tai seuraavana oppilaitoksen työpäivänä
- ohjata opiskelijaa tarvittaessa saamaan muita opiskeluhoollon palveluja tai muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa perusopetuksessa
- tarjota kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy tarvittaessa ilman ajanvarausta
- toisen asteen koulutuksessa tarjota opiskelijalle välitön yhteys opiskeluterveydenhuoltoon virka-aikaan ja opiskelijalle tarvittava sairaanhoito sekä mielenterveys- ja seksuaaliterveyspalvelut
- Osallistua oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman ml. seksuaalista häirintää koskevan suunnitelman valmisteluun
- Toteuttaa oppilaitoksen ennalta ehkäisevää ja yhteisöllistä työtä ryhmä-, luokka- ja yhteisötasolla
 - o Murrosikä ja seksuaalikasvatustunnit luokilla 5 ja 8
- Selvittää tietoonsa tullutta seksuaalista häirintää sekä tarjota tukea, apua ja ohjata hoitoon opiskelijan yksilöllisen tarpeen mukaisesti

- Arvioi ja ottaa huomioon opiskelijan itsenäisen asiakkuuden sekä opiskeluhuollossa tämän iän, kehitystason ja muiden edellytysten mukaisesti
- Olla tarvittaessa yhteydessä opiskelijan huoltajiin huomioiden em. mahdollisen itsenäisen asiakkuuden ja sen edellyttämän suostumuksen yhteydenottoon
- Tarjota muille opiskeluhuollon toimijoille (ml. opettajat) konsultatiivista tukea yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeen arvioimiseksi ja opiskelijan tukemiseksi
- Tuoda yleisellä tasolla keskusteluun yhteisössä tapahtunut seksuaalinen häirintä ja näin auttaa omalta osaltaan ennalta ehkäisemään sitä jatkossa
- Täydentää omalla erityisosaamisellaan oppiaineiden, kuten terveystiedon, opetusta

Opiskelija

- Opiskelijan on käytäydyttävä asiallisesti ja kiusaamatta sekä vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuuden.
- Oppilaitosyhteisössä jokaisen toiminta vaikuttaa myös toisten kokemaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen.
- Jos havaitset seksuaalista häirintää / joudut sen kohteeksi, ilmaise häiritsijälle, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyydä häntä lopettamaan
 - Jos et voi tai halua ottaa yhteyttä häiritsijään / jos häirintä kielloista huolimatta jatkuu, ilmoita siitä aikuiselle
 - Ilmoita oppilaitoksen aikuiselle myös havaitsemasi muihin kohdistuva seksuaalinen häirintä
- Kirjaa ylös jatkokäsittelyä varten:
 - aika ja paikka, jolloin häirintää on tapahtunut
 - keitä on ollut läsnä tilanteessa
 - mitä tilanteessa tapahtui
 - säilytä mahdolliset todisteet esim. some-, teksti- ja sähköpostiviestit
- Käytä oikeuttasi opiskeluhuollon palveluihin
 - vapaaehtoista ja luottamuksellista (huom! Ilmoitusvelvollisuus lastensuojeluun ja poliisille tilanteen vaatiessa)
 - Opiskelijan toivomukset ja mielipiteet otetaan aina huomioon opiskeluhuollon toimenpiteissä
 - Myös alaikäisellä on opiskeluhuollossa itsenäinen asema suhteessa huoltajaan (opiskelijan kyky arvioida asia ja ottaa siitä vastuu)

Huoltaja

- Opetus ja kasvatusta järjestetään alaikäisen opiskelijan osalta yhteistyössä huoltajien kanssa.
- Keskustele lapsen ja nuoren kanssa hänen kaverisuhteistaan koulussa, vapaa-aikana ja netissä, koska merkittävä osa heihin kohdistuvasta seksuaalisesta häirinnästä tapahtuu vapaa-ajalla
- Opetelkaa yhdessä lapsen ja nuoren kanssa mediataitoja
- Seuraa sosiaalisen median ympäristöjä, joissa lapsesi vieraillee ja keskustelkaa yhdessä verkossa tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä
- Rajoita tarvittaessa netin käyttöä
- Mikäli lapsen tai nuoren on kohdistunut oppilaitoksessa seksuaalista häirintää, huoltajan tulee olla yhteydessä opettajaan tai rehtoriin, jotta oppilaitos voi puuttua asiaan ja suojata opiskelijoita heidän turvallisuuttaan uhkaavilta tekijöiltä

Oikeus luovuttaa ja saada tietoja

- Perusopetuksessa ja lukiossa opiskelijan opiskeluhuoltotyöhön osallistuvilla on salassapidon estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskelijan opettajalle, rehtorille ja tämän opetuksesta vastaavalle viranomaiselle opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.
- Seksuaalista häirintää koskeva tieto edellyttää useimmiten tiedon välittämistä. Arvion siitä, onko seksuaalista häirintää koskeva tieto opetuksen asianmukaisen järjestämisen tai turvallisuuden varmistamisen kannalta välttämätön, tekee se, jonka hallussa tieto on.
- Alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistunut seksuaalirikosepäily ilmoitetaan poliisille ja lastensuojeluun
- Epäselvissä tilanteissa voi konsultoida ilman nimiä poliisia ja lastensuojelua ja kysyä neuvoa tilanteeseen
- Perusopetuksessa rehtorin ja opettajan tietoon tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta ilmoitetaan niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle
- Seksuaalisen häirinnän selvittämisen kannalta nimetön ilmoitus ei ole hyvä lähtökohta.
 - Tilanteeseen puuttuminen tehokkaasti edellyttää asian selvittämistä osapuolten kesken, jota nimetön ilmoitus ei aina mahdollista.
 - Jos oppilaitoksen kyselyissä tai kurssipalautteissa tulee esiin nimettömiä ilmoituksia koskien seksuaalista häirintää, tulee oppilaitoksessa kuitenkin selvittää käytettävissä olevin keinoin tilannetta.
 - Opiskelijoille on hyvä selvittää, että oppilaitoksen keinot ryhtyä toimenpiteisiin nimettömien ilmoitusten johdosta, ovat rajalliset.

Pudasjärven kuntakohtaisesta oppilashuoltosuunnitelmasta löytyvät toimintaohjeet tilanteisiin, joissa on vakavaa väkivaltaa, väkivallan uhkaa tai kohdataan uhkaavasti käyttäytyvä henkilö.

Koulun aikuisten tehtävä on suojata oppilaita mahdollisilta väkivaltaiselta käyttäytyviltä henkilöiltä.

11.7 Kriisisuunnitelma

Kriisisuunnitelman yleiset osat on päivitetty erilliseen liitteeseen.

11.8 Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakointi on kielletty kaikkien perusopetusta antavien koulujen sisä- ja ulkotiloissa (Tupakkalaki) Kouluihin ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty ja jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta (POL 29 § 2mom.)

Kouluilla tapahtuvaa ennaltaehkäisyä

- luokkien Uskalla Sanoa Ei- päihteille, huumeille ja väkivallalle leirit
- terveystasvatustunnit
- yksilökohtainen terveystasvatus
- teemapäivät ja –viikot
- asiantuntijaluennot
- vanhempainillat

Käyttöön puuttuminen

Koulun rehtorilla tai opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine, kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (POL 36 d § 1, katso myös 2-4 mom.)

Jos oppilaalta on otettu kiellettyjä aineita tai esineitä, niin siitä ilmoitetaan aina vanhemmille ja siitä seuraa kasvatuskeskustelu. Tarvittaessa oppilas ohjataan terveydenhoitajalle, päiivystyspoliklinikalle tai päihdetyöntekijälle. Näiden kautta oppilas saa tarvittavat tukitoimet tapauskohtaisesti.

11.9 Koulukuljetusta koskevat ohjeet

Kuljetusoppilaiden valvonta

Kuljetuksen vuoksi koululla odottamaan joutuvalla oppilaalla on varattava tilaisuus valvonnan alaiseen kotitehtävien suorittamiseen tai muuhun opiskeluun koulussa. Odotusaikana oppilaalle voidaan järjestää mahdollisuus osallistua tukiopetukseen tai kerhotoöhön tai muihin koulutyötä tukeviin tilaisuuksiin.

Muut koulumatkat

Oppilaitten työpäivän aikana suorittamia muita koulumatkoja ovat muun muassa siirtymiset koulupäivän aikana opetuspisteestä toiseen, kuljetukset uimahalliin, urheilu- tai retkikohteeseen, oppilaille järjestetyt kuljetukset koulun ulkopuolisen opetuksen järjestämisen vuoksi, matkat lääkärintarkastuksiin ja hammashuoltoon tai kuljetukset koulutapaturman vuoksi hoitopisteeseen.

Koulun vastuu

Koulukuljetukset ovat koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tulee valvoa, että koulukuljetukset suoritetaan peruskoulun kasvatustavoitteita noudattaen ja että määrättyjä kuljetusreittejä ja -aikatauluja noudatetaan. Koulun tulee ohjata ja valvoa kuljetusoppilaiden käyttäytymistä koululla oppilaiden odottaessa aamulla koulutyön alkua ja iltapäivällä kuljetusautojen lähtöä.

Koululaisautonkuljettaja vastaa järjestyksen säilymisestä autossa.

Liikennekäyttäytyminen

Pudasjärven kaupunki järjestää vuosittain eri ikäryhmille liikenneturvallisuuskoulutusta, jonka tavoitteena on opastaa ja ohjata koululaisia käyttämään koulumatkoja turvallisesti eri kulkumuodilla. Samalla oppilaita valistetaan ottamaan huomioon muut tienkäyttäjät sekä koulukuljetuksessa olevat kanssamatkustajat.

Koulumatkan turvallisuus

Kaupungilla on käytössä Koululiitujärjestelmä. Lähtökohtana tämän järjestelmän käytölle on liikenneturvallisuus, ettei kenenkään oppilaan tarvitse kulkea liian vaarallista koulutietä jalan tai pyöräillen.

Koululiitujärjestelmä perustuu tiestön ja liikenteen ominaisuuksiin. Järjestelmällä tarkastellaan alle 5 km koulumatkoja. Menetelmän tavoitteena on asettaa tien osat keskinäiseen järjestykseen vaarallisuuden mukaan ja näin ollen on tasapuolinen kaikille oppilaille.

Lähteet:

Pudasjärven kunnan uusi ops

Opetushallituksen ohjeet koulukyyditykseen

11.10 Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö

Koulun terveydellisten olojen tarkastus tehdään kolmen vuoden välein (Terveydenhuoltolaki 16§). Tarkastuksesta huolehtii ympäristötarkastaja.

Tarkastuksissa ovat paikalla rehtori, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, työterveyshuollon edustaja, työsuojelun edustaja, kiinteistöhoitaja, kiinteistön omistajan edustaja, kaupungin teknisen puolen edustaja, ympäristötarkastaja, -johtaja, oppilaan ja vanhemman edustaja, henkilökunnan edustaja

Kouluterveyskyselyn(THL) tuloksia kouluympäristön osalta hyödynnetään yhteisöllisen oppilashuollon toteutuksessa.

11.11 Move!

Koska lasten ja nuorten fyysinen aktiivisuus on vähentynyt ja kunto laskenut, ovat myös heidän fyysiset edellytyksensä selviytyä arkipäivän haasteista huonontuneet. Voimmekin ajatella, että monien kouluikäisten fyysinen toimintakyky ei riitä kaikista arjen tilanteista selviämiseen.

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus, tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä, joka tuottaa muun muassa tietoa yhdistettäväksi 5. ja 8. vuosiluokilla koululaisille tehtäviin laajoihin terveystarkastuksiin. Järjestelmän keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Pudasjärvellä on mittaukset tehty ainakin kaikille 5. ja 7.-9. luokkalaisille. Tavoitteena olisi, että lukuvuonna jatkossa kaikki 3.-9. luokkalaiset saataisiin järjestelmän piiriin. Mittausten oikeanlainen pedagoginen käyttö edellyttää liikuntaa opettavien opettajien koulutusta.

11.12 Liikkuva koulu

Pudasjärvi on ollut Liikkuva koulu -toiminnassa mukana useamman vuoden. Liikkuva koulu toimintatapa on juurtunut koulujen arkeen. Ala-luokkalaiset liikkuvat aktiivisesti koulupäivien aikana välitunneilla. Osa yläkoululaisista ja lukiolaisista on aktiivisia heille tarkoitetuilla välituntien salivuoroilla. Yläluokkalaisille ja lukiolaisille on opetussuunnitelmassa tarjolla paljon liikunnan valinnaiskursseja/opintoja, joita he myös valitsevat ohjelmaansa paljon. Kouluterveyskyselyn ja MOVE-mittauksen perusteella on huomattu, että liikunnan säännöllinen harrastaminen Pudasjärvellä vähenee iän kasvaessa ja liikkumattomien oppilaiden sekä opiskelijoiden määrä kasvaa. Fyysinen aktiivisuus on tärkeä osa lasten ja nuorten hyvinvointia.

Tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää organisoida Pudasjärven kaupungin koululiikunnan ja Liikkuva koulu -toiminnan kehittäminen ja ylläpitäminen.

Liikkuvissa kouluissa ajatellaan asioita uusilla tavoilla: esimerkiksi istutaan vähemmän, tuetaan oppimista toiminnallisilla menetelmillä, liikutaan välitunneilla ja kuljetaan koulumatkat omin lihasvoimin. Jokainen koulu toteuttaa liikkuvampaa koulupäivää omalla tavallaan.

Viihtyisempiä koulupäiviä syntyy tekemällä yhdessä ja ottamalla oppilaat mukaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja toimintaan. Vuorovaikutus ja yhteistoiminnallisuus parantavat usein koulun ilmapiiriä, millä on vaikutuksensa myös koulun työrauhaan, oppilaiden sosiaalisiin taitoihin ja oppimiseen.

- Yhdessä liikuntatoimen kanssa toteutetaan liikunta-aktiivisuus kysely
- kaikki Pudasjärven koulut ovat rekisteröityneet Liikkuviksi kouluiksi ja tehneet nykytilan arvioinnin
- tavoite; kaikki koulut kehittävät omia arkikäytänteitään

12 JOPO-toiminta

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on suorittaa peruskoulun yläluokat hieman erilaisella tavalla. Oppimisessa korostuvat työpaikkaopiskelu, pienryhmätyöskentely koulussa ja itsenäiset oppimistehtävät. Tavoitteena on kehittää oppilaan oma-aloitteisuutta, täsmällisyyttä ja vastuuntuntoa sekä sosiaalisia taitoja. JOPO-toiminnan tarkoituksena on tukea nuoria saamaan peruskoulunsa päätökseen ja ehkäistä koulutuksesta pois jäämistä peruskoulun jälkeen. JOPO-luokka pyrkii tukemaan nuorta jatko-opintopaikan varmistamisessa.

Ryhmässä työntekijöinä toimivat JOPO- opettaja ja työpari. JOPO- ohjausryhmä toimii päätöksen tekijänä JOPO- valinnoissa. JOPO-ohjausryhmään kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja, koulukuraattori ja terveydenhoitaja ja erityisopetuksen koordinaattori.

JOPO-luokkien oppilaat noudattavat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita, mutta opetusjärjestelyt poikkeavat perinteisestä. Ryhmän opetus järjestetään osaksi koulussa, osaksi työpaikoilla tai muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna.

Jokaiselle oppilaalle laaditaan oma oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaille henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS.

JOPO-oppilaan lukuvuoteen kuuluu koulussa tapahtuvaa pienryhmäopetusta ja vierailukäyntejä sekä eri alojen työpaikkaopiskelujaksoja. JOPO-luokalla voi olla myös erilaisia retkiä ja leirikoulu. Työpaikkaopiskelujaksojen aikana oppilaat tekevät sopimuksen mukaista työtä ja lisäksi itsenäisesti oppimistehtäviä, jotka täydentävät eri oppiaineiden sisältöjä.

Oppilaat saavat samanlaisen päättötodistuksen kuin muutkin yhdeksäsluokkalaiset Hirsikampuksella. Yhteisvalinta on 2. asteen koulutukseen, kuten kaikilla muillakin yhdeksäsluokkalaisilla. Yksilöllinen ja realistinen oppilaanohjaus on osa JOPO-luokan toimintaa. JOPO-opetus tukee peruskoulun loppuun saattamista, mutta ei kuitenkaan ole automaattisesti tae päättötodistuksen tai jatko-opintopaikan saamisesta.

Yhteistyö oppilaiden perheiden kanssa on vuorovaikutuksellista ja jatkuvaa. JOPO-luokalla opiskelu vaatii myös huoltajien sitoutumista yhteistyöhön koulun kanssa sekä nuoren tukemiseen.

Oppilasvalinnan edellytyksiä

- Oppilaalla on halua ja kykyä säännölliseen JOPO-opiskeluun. Oppilas on motivoitunut ja sitoutunut aloittamaan opiskelun JOPO-opetuksessa. Oppilas haluaa hankkia itselleen perusopetuksen päättötodistuksen
- Oppilas hyöttyy JOPO-opetuksen työskentelytavoista, mm. työpainotteisuudesta ja toiminnallisuudesta sekä pienryhmäopetuksesta
- Oppilas on riittävän aktiivinen ja pystyy joustavan perusopetuksen vaatimaan itsenäiseen työskentelyyn
- Oppilas aloittaa syksyllä 2016 opintonsa vuosiluokalla 7–9. Valinnassa asetetaan etusijalle 8 - 9.-luokkalaiset
- Oppilas ja hänen huoltajansa sitoutuvat JOPO-opetukseen
- Oppilaalla on vaara jäädä vaille perusopetuksen päättötodistusta tai hänen opiskelunsa ei suju perinteisellä mallilla. JOPO-opiskelu tukisi päättötodistuksen saamista

JOPO-luokalle hakeminen

Oppilas hakee JOPO-luokalle täyttämällä hakulomakkeen yhdessä huoltajiensa kanssa. Hakulomakkeita saa koulun kansliasta ja luokanvalvojilta tai sen voi tulostaa kaupungin nettisivuilta. Hakemus toimitetaan Pudasjärven hirsikampuksen yhtenäiskoulun kansliaan. Kuoreen merkintä "JOPO-hakemus".

13 Koulun oikeus ojennus- ja kurinpitotoimiin

13.1 Yleiset periaatteet

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 36-37)

Perusopetuslaki säätelee keinoista, joilla voidaan puuttua erilaisiin häiriö- ja ongelmatilanteisiin. Tilanteet, joissa on tarpeen puuttua oppilaan käytökseen, syntyvät yleensä nopeasti. Opettajalla ja rehtorilla on ennalta oltava tiedossa, miten tilanteisiin puututaan ja millaisia rangaistuksia missäkin tilanteessa käytetään. Huoltajilla on oikeus tietää koulussa noudatettavat periaatteet ja toimintalinjat, jotka liittyvät oppilaaseen kohdistettaviin ojentamis-, kurinpito- ja turvaamist toimiin.

Rehtorin tehtävänä on huolehtia, että koulussa käytetään vain laissa mainittuja keinoja tämän suunnitelman mukaisesti. Epäasiallinen kielenkäyttö, uhkailu tai muu oppilaita loukkaava tai häpäisevä toiminta ei ole kuulu lain mukaisiin ojentamiskeinoihin. Koulussa on syytä laatia kurinpitokeinojen käytöstä yhdenmukainen linjaus, johon jokainen opettaja sitoutuu, ja josta tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Linjauksella varmistetaan, että samanlaisesta teosta seuraa tekijästä tai toimivallan käyttäjästä riippumatta samanlainen seuraamus. Teon toistuvuus sekä oppilaan ikä ja kehitysvaihe on kuitenkin otettava huomioon seuraamusta määriteltäessä.

Oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön

Perusopetuslain 29 §:n mukaan oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön.

Pudasjärven kouluilla on yhteiset järjestys säännöt, joita koulut voivat tarpeen mukaan tarkentaa omilla ohjeillaan. Jos oppilas laiminlyö perusopetuslain mukaisten velvollisuuksien asianmukaisen noudattamisen tai esim. rikkoo järjestys sääntöjä, häntä voidaan ojentaa tai häneen voidaan kohdistaa kurinpitotoimia.

Oppilaan velvollisuudet ja järjestys säännöt

Perusopetuslain 35 §:n mukaan oppilaan on osallistuttava opetukseen, jollei hänellä ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyvä asiallisesti. Oppilaalla on velvollisuus noudattaa myös muissa laeissa annettuja määräyksiä.

Oppilaan on noudatettava kaupungin ja koulun järjestys sääntöjä ja muita annettuja ohjeita.

Vahingonkorvaus

Oppilaan tekemään vahinkoon sovelletaan vahingonkorvaus lakia (412/1974). vahingosta ilmoitetaan aina huoltajalle. Alle 18-vuotias korvaa vain sen määrän, joka on kohtuullinen.

Oppilaalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko Koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden, jonka tämä on tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen.

Oppilas ei voi jäädä pois opetuksesta tehtävä ajaksi. Siivoamisesta ilmoitetaan huoltajalle, työtä valvotaan ja se saa kestää enintään kaksi tuntia.

Jos oppilas on sovittanut jotain työllään, on työn osuus huomioitava mahdollista korvausta vähentävänä.

Yleistä

Kurinpitokeinojen alueellinen, ajallinen ja paikallinen ulottuvuus:

- Kurinpitokeinoja voi käyttää vain koulupäivän ja muun työjärjestykseen merkityn toiminnan (esim. retket ja leirikoulut) aikana.
- Lisäksi koulukyyditystä odottava: POL 32.4 § ohjattu toimintaan.

Koulun kurinpitokeinoja ei voi käyttää seuraavissa tilanteissa:

- Koulu- ja kotimatkat
- Hammashoitokäynnit
- Iltadiskot
- Viikonloppu- tai loma-ajan vietto yhdessä
- Abiristeilyt

Kurinpitokeinojen sisällöllinen ulottuvuus:

- Vain lainsäädännössä määriteltyjä kurinpitokeinoja on sallittua käyttää
- Järjestyssäännöissä ei voida määrätä muita kuin lain sallimia seuraamuksia

13.2 Ojentamis- ja turvaamistoimenpiteet

Oppilaan velvollisuudet ja järjestyssäännöt Perusopetuslain 35 §:n mukaan oppilaan on osallistuttava opetukseen, jollei hänellä ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaalla on velvollisuus noudattaa myös muissa laeissa annettuja määräyksiä. Oppilaan on noudatettava kaupungin ja koulun järjestyssääntöjä ja muita annettuja ohjeita

Koitehtävien laiminlyönti

Kuuleminen	Ilmoittaminen	kirjaaminen	toimivalta	HUOM
Oppilas	Huoltajalle (wilma)	Opettaja kirjaa Wilmaan	Opettaja	Valvonta järjestettävä

Vahingonkorvaus

Oppilaan tekemään vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia (412/1974). vahingosta ilmoitetaan aina huoltajalle. Alle 18-vuotias korvaa vain sen määrän, joka on kohtuullinen. Oppilaalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko Koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden, jonka tämä on tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen.

Oppilas ei voi jäädä pois opetuksesta tehtävä ajaksi. Siivoamisesta ilmoitetaan huoltajalle, työtä valvotaan ja se saa kestää enintään kaksi tuntia.

Jos oppilas on sovittanut jotain työllään, on työn osuus huomioitava mahdollista korvausta vähentävänä.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	toimivalta	Huom!
Oppilas	Huoltajalle (Wilma)	Opettaja kirjaa Wilmaan	Opettaja tai rehtori kasvatuksellisista syistä	Oppilas ei voi jäädä pois opetuksesta tehtävä ajaksi

Kasvatuskeskustelu

(Perusopetuslaki 35a)

Ensisijainen toimenpide, kun oppilas häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti. Opettaja kutsuu oppilaan kasvatuskeskusteluun, jos oppilas jatkaa edellä mainitun kaltaista käytöstä opettajan lopettamiskehoituksista piittaamatta ja käytös häiritsee tai loukkaa koulu yhteisön tai sen jäsenen toimintaa. Kasvatuskeskustelun syitä voivat olla:

Tyypillisiä kasvatuskeskusteluasioita ovat:

Tapahtuma	Ensisijainen kasvatuskeskustelun pitäjä
Toistuva oppituntien häirintä	aineenopettaja tai luokanvalvoja, luokanopettaja
Toistuva koitehtävien laiminlyönti tai koulutarvikkeiden unohtelu	aineenopettaja, luokanopettaja
Toistuva myöhästely tunneilta	luokanvalvoja, luokanopettaja
Toistuva luvatta oleilu käytävällä välituntien aikana	luokanvalvoja, luokanopettaja
Lunntaaminen tai vääräntäminen	aineenopettaja, luokanopettaja
Toisen omaisuuden varastaminen tai turmelu	luokanvalvoja, luokanopettaja
Tottelemattomuus henkilökuntaa kohtaan	luokanvalvoja, luokanopettaja
Epäasiallinen käytös tai kielenkäyttö	aineenopettaja, luokanopettaja
Muu toistuva koulun sääntöjen rikkominen	luokanvalvoja, luokanopettaja
Tupakanpolttu	luokanvalvoja, luokanopettaja
Poistuminen luvatta koulualueelta	luokanvalvoja, luokanopettaja

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	Oppilashuolto
1. Kasvatuskeskustelu				
Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Toimijat Opettaja ja oppilas	Kasvatuskeskusteluun osallistunut opettaja ilmoittaa oppilaan huoltajille Wilmassa. Oppilas soittaa huoltajalle. Opettaja keskustele lyhyesti huoltajan kanssa asiasta.	Opettaja kirjaa kasvatuskeskustelun Wilmaan ja seuraa, että huoltaja on merkinnyt sen luetuksi.	Se opettaja, joka rikkeen on havainnut tai jolle joku muu kuin opettaja on rikkeestä ensimmäisenä kertonut	Kesto enintään kaksi tuntia Voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella Ennen kasvatuskeskustelua opettaja voi konsultoida oppilashuoltohenkilöstöä
2. Kasvatuskeskustelu				
Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Toimijat Opettaja ja oppilas	Kasvatuskeskusteluun osallistunut opettaja ilmoittaa oppilaan huoltajille Wilmassa. Oppilas soittaa huoltajalle. Opettaja keskustele lyhyesti huoltajan kanssa asiasta	Opettaja kirjaa kasvatuskeskustelun Wilmaan ja seuraa, että huoltaja on merkinnyt sen luetuksi.	Se opettaja, joka rikkeen on havainnut tai jolle joku muu kuin opettaja on rikkeestä ensimmäisenä kertonut	Kesto enintään kaksi tuntia Voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella Ennen kasvatuskeskustelua opettaja voi konsultoida oppilashuoltohenkilöstöä
3. Kasvatuskeskustelu				
Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Toimijat rehtori , opettaja ja oppilas	Kasvatuskeskusteluun osallistunut opettaja ilmoittaa oppilaan huoltajille Wilmassa. Oppilas soittaa huoltajalle. Opettaja tai rehtori keskustele lyhyesti huoltajan kanssa asiasta.	Opettaja kirjaa kasvatuskeskustelun Wilmaan ja seuraa, että huoltaja on merkinnyt sen luetuksi.	Se opettaja, joka rikkeen on havainnut tai jolle joku muu kuin opettaja on rikkeestä ensimmäisenä kertonut	Kesto enintään kaksi tuntia Voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella Ennen kasvatuskeskustelua opettaja voi konsultoida oppilashuoltohenkilöstöä
4. Kasvatuskeskustelu				
Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Toimijat huoltaja, oppilas, opettaja, oppilashuollon henkilöstöä (kuraattori, terveydenhoitaja)	Kasvatuskeskusteluun osallistunut opettaja ilmoittaa oppilaan huoltajille Wilmassa.	Opettaja kirjaa kasvatuskeskustelun Wilmaan ja seuraa, että huoltaja on merkinnyt sen luetuksi.	Luokanvalvojan johdolla pidetään asiantuntija palaveri, josta laaditaan oppilashuotokertomus Jos huoltajat/ oppilas eivät hyväksy palaveria, niin asiasta konsultoidaan kuraattoria, jonka kanssa sovitaan jatkotoimet	Pidetään yksilökohtainen asiantuntijaryhmän palaveri, jossa sovitaan jatkotoimet

Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata poistumismääräystä. Jos poistettava oppilas koetta vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, jotka voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikää ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Luokasta poistettavalle oppilaalle on järjestettävä valvonta. Valvonnasta tai sen järjestämisestä vastaa toimenpiteen toteuttanut opettaja. Valvojan tehtävä on pyrkiä rauhoittamaan oppilas ja vastata turvallisuudesta.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	HUOM!
Oppilas	Huoltajalle Wilmaan tai vakavammassa tilanteessa välittömästi puhelimitse	Opettaja/ rehtori kirjaa Wilmaan	Opettaja tai rehtori Oppilas poistetaan luokasta ensisijaisesti vain ja ainoastaan opettajan ja rehtorin/ apulasirehtorin läsnäolossa, ellei oppilaan vaarallinen käytös edellytä välitöntä poistamista Kaksi aikuista	Rehtori ja opettaja voivat toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimankäyttö. Voimankäyttövälineisiin turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Oppilas ohjataan tarvittaessa kuraattorille

Opetuksen osallistumisen epääminen

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttämisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen voidaan edellä mainitulla evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita ja tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestetty 36h§:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsevansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi.

Rehtorin/ opettajan on huolehdittava oppilaan valvonnasta jäljellä olevan päivän ajaksi. Ensimmäisessä asia pyritään järjestämään yhteistyössä huoltajan kanssa. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta tai hänen ei ole mahdollista osallistua valvonnan järjestämiseen, oppilaalle on järjestettävä valvonta koululla.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	HUOM
Oppilas	Huoltajalle puhelimitse tai Wilma viestillä, mikäli se tavoittaa huoltajan välittömästi Ilmoitettava huoltajalle (POL 36 a §:n 1 mom., LL 26 a §:n 1 mom.) ja tarvittaessa sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle (POL 36 a §:n 1 mom., LL 26 a §:n 1 mom.) => kuraattorin konsultointi	Rehtori kirjaa tuntimerkinnän Wilmaan Arkistointi oppivelvollisuus+ 10 v	Rehtori	Rehtori ja opettaja voivat toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimankäyttö. Voimankäyttövälineisiin turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita (turvaamistoimenpide eikä ojentamis -tai kurinpitotoimenpide)

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (Perusopetuslaki 29 §)

Opettajan tai rehtorin haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä.

Kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.

Suosittelavaa on, että ennen hävittämistä muistutetaan noutovelvollisuudesta ja hävittämisestä tietyssä päivänä, ellei esinettä tai ainetta noudeta. Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.

Toimenpide on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.

Kuuleminen	Kirjaaminen	Toimivalta	HUOM!
Oppilas	Ilmoitettava huoltajalle mahdollisimman pian Rehtorilla kansio, johon kirjataan haltuun otetut tavarat sekä niiden poistuvuuttaminen / hävittäminen Arkistoidaan oppivelvollisuus + 10 v	Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty aine tai esine tai sellainen esine tai aine, joka häiritsee opetusta tai oppimista	Viimesijainen puuttumiskeino, tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienovaraisesti. Oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita, joita muuten käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Ilmoitus poliisille Oppilas ohjataan tarvittaessa kuraattorille

13.3 Kurinpitörangaistukset

Jälki-istunto

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä, taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä **jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi**.

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	HUOM!
Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys Kuullaan tapahtuman nähtäviä Tarkastetaan valvontakamerat Kuulemislomake on Wilmassa valmiina	Jälki-istunto ilmoitetaan huoltajalle	Opettaja kirjaa jälki-istunnon Wilmaan	Jälki-istunnosta, luokasta poistamisesta ja tehtävien suorittamisesta koulun jälkeen päättää oppilaan opettaja POA 17§	Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia, joiden tulee olla kasvatus-, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä iäkä että kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopiva. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. Koulukuljetus järjestettävä tarvittaessa (POL 32 §) OPH: määrätty jälki-istuntonrangaistukset eivät vanhene, voidaan määrätä täytäntöön pantaviksi seuraavanakin lukukautena. OPH: Suorittamattomat jälki-istuntonrangaistukset eivät oikeuta lykkäämään todistuksen antamista

Kirjallinen varoitus

Oppilaalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä, taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.

Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle on yksilöitävä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	HUOM
Kirjallinen varoitus on kurinpitörangaistus. Ennen kurinpitörangaistuksen antamista on oppilaalle ja huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi Hankittava tarpeellinen selvitys asiasta tilanteen nähneet valvontakamerat	Huoltajalle ilmoitetaan kirjallinen päätös valitusosoitteineen	Hallinnollinen päätös Arkistoidaan oppivelvollisuus + 10 v	Rehtori tekee päätöksen.	Järjestettävä tarvittava oppilashuolto (POL 31 a §:n 5 mom. Oppilas ohjataan kuraattorille, joka arvio oppilaan kokonaistilannetta. Tilanne etenee oppilashuollon puuttumismallin mukaan

Määräaikainen erottaminen

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen jälkeen, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Ennen oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Kuuleminen	Ilmoittaminen	Kirjaaminen	Toimivalta	HUOM!
Määräaikainen erottaminen on kurinpitörangaistus. Ennen kurinpitörangaistuksen antamista on varattava huoltajalle ja oppilaalle tilaisuus tulla kuulluksi Oppilaalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi Kirjallisesti tai muuten todistettavasti	Huoltajalle ilmoitetaan kirjallinen päätös valitusosoitteineen	Hallinnollinen päätös, jonka rehtori tekee Päätös arkistoidaan oppivelvollisuus + 10 v	Rehtori ja pienten koulujen osalta opetus- ja sivistysjohtaja esittää erottamista ja päätöksen tekee viranomaislautakunta (kuntalaki 14.3§)	Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaista erottamisesta päätetään. Järjestettävä perusopetuksessa opetus (POL 36 a §:n 2 mom.: HOJKS) ja tarvittava oppilashuolto (POL 31 a §:n 5 mom.) Luokanopettaja tai luokanvalvoja huolehtii oppilaan opetusjärjestelyt. Kuraattorin tukea tarjotaan ennen oppilaan kuulemistä, jolloin voidaan käydä läpi, mitä erottaminen tarkoittaa. Oppilashuollon palvelut sovitaan tapauskohtaisesti.

Liite 1 Väkivaltatilanteessa toimiminen ja asian käsittely

<p>Tilanteessa: Pyri toimimaan rauhallisesti, ettei omalla toiminnalla kasvata tilannetta. Tarvittaessa pakene ja suojaudu. Työssä tai työympäristössä ei pidä sietää väkivaltaa tai sen uhkaa. Henkinen ja fyysinen väkivalta ei kuulu työpaikalle. Opetus- ja kasvatusalalla toimivan ei pidä sallia väkivaltaa kenenkään taholta (lapsen, oppilaan, opiskelijan, huoltajan, työyhteisönjäsenen, eikä ulkopuolisen taholta) eikä minkäänlaisten välineiden välityksellä. (TiL 27§)</p>
<p>MITEN VOIT ENNAKOIDA TILANNETTA?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunnista aggressiotilanteisiin liittyvät ennakkomerkit oppilastuntemuksen mukaan • Turvaa toiset henkilöt (siirtyminen pois) • Huomiotta jättäminen, mikäli mahdollista • Älä provosoidu äläkä provosoi • Tarkista ympäristö esim. terävät esineet • Pyydä apua, vältä tilanteisiin menemistä yksin (turvallisuus ja oikeusturva) • Pitkissä kiinnipitämistilanteissa vaihda kiinnipitäjää • Tiedota huoltajaa toimintamalleista ja kirjaa toimintamallit (pedagogiset asiakirjat, ohjaamisen suunnitelma) • Tiedota oppilaan kanssa työskenteleviä toimintamallista
<p>MILLOIN PITÄÄ RAJOITTAA FYYSISESTI?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kun henkilö aiheuttaa merkittävän riskin itselleen, muille tai omaisuudelle. (Perusopetuslaki 36b) <p>MITEN RAJOITAN FYYSISESTI TAI POISTAN OPPILAAN TILASTA?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huomio oppilaan ikä, tilanteen vakavuus • Käytä passiiviset rajoittamiskeinot, mahdollisimman lieviä ja lyhytaikainen pito • Kerro oppilaalle sanallisesti mitä teet, kysy toistuvasti voiko rajoittamista vähentää • Toinen henkilö aina paikalla • Tilasta poistettua oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa • Kirjaa heti tilanne paperille
<p>MILLOIN AMBULANSSI TAI POLIISI PAIKALLE?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kouluterveydenhoitaja aina paikalle arvioimaan tilannetta (mikäli koululla on terveydenhoitaja paikalla) • Vakavassa tilanteessa soitetaan heti 112 (sekä fyysinen että psyykinen tilanne) • Huolehdi myös tekijän tilanne ja jatkotoimet
<p>MITEN TILANNE SELVITETÄÄN KOULUSSA?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilanteen rauhoittaminen/ tiedottaminen ympäröiville henkilöille • Asian selvittäminen alkaa (vastuu luokan opettajan mukaan tulo luokan valvontaan) • Tapahtuneesta ilmoitus huoltajille (uhri/ tekijä) <p>MITEN TILANNE SELVITETÄÄN ESIMIEHEN KANSSA?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilanteen purkaminen mukana olleiden aikuisten kanssa saman päivän aikana <ul style="list-style-type: none"> ◦ Tapahtumailmoituksen täyttäminen rehtorin/apulaisrehtorin johdolla (lomake 1) ◦ Sovitaan tilanteen jatkotoimenpiteet (sekä uhri/ tekijä) ◦ Tapahtumailmoitus tallennetaan arkistoon. Rehtori toimittaa ilmoitukset opetus- ja sivistystoimenjohtajalle. • Tarvittaessa selvitys opettajan voimakeinojen käytöstä (POL 36b§) <ul style="list-style-type: none"> ◦ Kiinnipitolomake 2 • Lisäksi arvioidaan tarve rikosilmoituksen, tapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle, uhrin jälkihoitoon, oppijan kurinpitörangaistukseen, yksilökohtaiseen oppilashuoltoryhmään, lastensuojeluilmoitukseen (TiL 8,10,27§, TiHL 12§,THL 16,17§, POL 29,31a,36a½, Lsl 25§) • Oppilashuoltopalaveri pidetään erikseen molempien osapuolten kanssa mahdollisimman pian <ul style="list-style-type: none"> ◦ Tapahtumailmoitus käydään läpi huoltajan kanssa ◦ Oppilashuoltokertomukseen kirjataan jatkotoimenpiteet ja seuranta <p>TYÖNTEKJÄ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tee turvallisuusilmoitus aina Pelkkaan • https://www.turva-arvi.fi/Turvallisuusilmoitus/Ilmoitus?i=vtb035st2o

Liite 2 Ilmoitus väkivaltaisesti käyttämisestä

Ilmoitus

- oppilaan väkivaltaisesti käyttäytymisestä
- oppilaan toisen henkeen ja terveyteen kohdistamasta uhkauksesta

Pvm ____ / ____ 20 ____ Paikka: _____ Oppilaan ikä: _____

Ilmoituksen tekijä ja hänen virka-asemansa / toimensa:

Silminnäkijät ja heidän virka-asemansa/ toimensa:

Tapahtumien kulku lyhyesti (ilman kohteen nimeä)

Ilmoituksen käsitellyt rehtori/ apulaisrehtori merkkää rastilla tehdyt toimenpiteet

Rasti	Toimenpide	Rasti	Toimenpide
<input type="checkbox"/>	Yhteydenotto huoltajaan	<input type="checkbox"/>	Yhteydenotto työterveyshuoltoon
<input type="checkbox"/>	Kasvatuskeskustelu oppilaan kanssa	<input type="checkbox"/>	Yhteydenotto työsuojeluun (Pelkka)
<input type="checkbox"/>	Kurinpitotoimenpiteen määrääminen oppilaalle Mikä?	<input type="checkbox"/>	Perheen ohjaaminen sosiaalitoimen palveluiden arviointiin
<input type="checkbox"/>	Opiskeluoikeuden epääminen oppilaalta loppupäivän ajaksi	<input type="checkbox"/>	Lastensuojeluilmoitus
<input type="checkbox"/>	Oppilaan ohjaaminen oppilashuollon palveluihin	<input type="checkbox"/>	Tutkintapyyntö poliisille
<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>	Muu:

Allekirjoitukset

Ilmoituksen tekijä: _____ Oppilaan opettaja: _____

Rehtori/apulaisrehtori: _____

Leikkaa oppilaan nimi pois ennen lomakkeen toimittamista sivistys- ja opetusjohtajalle

Ilmoituksen kohteena olevan oppilaan nimi: _____ luokka _____

Lomake toimitetaan rehtorille/ apulaisrehtorille, jonka kanssa sovitaan jatkotoimintepiteet.

Liite 3 Haastavan käyttäytymisen seuranta

Liite 3

OPETTAJAN SEURANTALOMAKE OPPILAAN HAASTAVAAN KÄYTTÄYTYMISEEN

HAASTAVA KÄYTTÄYTYMINEN

- P= potkiminen
- R= raapiminen
- N= nipistely
- L= lyöminen
- Muu _____

KÄYTTÄYTYMISEN VOIMAKKUUS

- 1= seurauksena ihon punoitus
- 2= seurauksena mustelmia, raapimisjälkiä tai hampaanjälkiä
- 3= seurauksena verenvuotoa
- 4= seuraukset vaativat lääkinällistä hoitoa

KÄYTTÄYTYMISEN KESTO

- lyhyt = alle 1 minuutti
- keksiverto = 1-5 minuuttia
- pitkä = yli 5 minuuttia

Nimi: _____

Päivämäärä: _____ Viikonpäivä: _____

Kello	Haastava käyttäytyminen	Voimakkuus	Kesto	Kirjaaja
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	
	P R N L MUU	1 2 3 4	lyhyt keskiverto pitkä	

Valteri 2017 Lomake säilytetään luokassa lukkokaapissa.

Tsekkauslista poissaolojen taustalla oleviin tekijöihin

Oletko huomionut nämä asiat, kun oppilaalla on poissaoloja	Kyllä	Ei
Kouluun liittyvät tekijät		
Oppimisympäristö: luokkakoko, melu, opiskelumateriaali		
Ryhmädynamiikka luokassa		
Kiusaaminen		
Koulun kyky tunnistaa yksilön tarpeet ja haasteet		
Lapsen saama/ omaksuma rooli luokassa		
Koulun tarjoama tuki / resurssit		
Koulun ilmapiiri ja asenteet		
Lapsen ominaisuuksiin ja taitoihin liittyvät tekijät		
Toiminnan ohjaus		
Tunnetaidot		
Kaveritaidot		
Motivaatio		
Oppimisvaikeudet		
Neurologiset ja neuropsykiatriset vaikeudet		
Vahvuudet		
Minäkuva oppijana		
Mielenterveyden haasteet		
Keskittymiskyky		
Kuormitus		
Perheeseen ja vanhemmuuteen liittyvät tekijät		
Kuormittava kotitilanne		
Vanhempien jaksaminen ja vointi		
Liiallinen ruutu-aika		
Arjen rutiinit		
Sekoittunut vuorokausirytmii		
Vanhempien tuki esim. läksyjen teossa		
Vanhempien asenteet koulua kohtaan		
Elinympäristöön liittyvä tekijät		
Mielekkäämpi tekeminen		
Kaveriporukka, kavereiden kiinnostus koulua kohtaan		
Kiusaaminen		
Perheille tarjottavat tukipalvelut		